

Maišiagalos piliakalnis

P L O T A S III

1971 m. tyrinėjimai v

1972 m. tyrinėjimai

1.

Plotas III buvo užmatuotas už didžiojo griovio vakarinėje aikštelės dalyje, mažiausiai apaugusioje medžiais. Toje vietoje piliakalnio aikštelė lygi, atrodo mažiausiai apardyta.

Pradžioje plotas III buvo užmatuotas tik 5 m pločio rytų - vakarų kryptimi ir 10 m ilgio šiaurės pietų kryptimi. Pietrytiniu kampu jis rėmėsi į ploto I vakarinį galą.

Nuėmus viršutinį žemės sluoksnį ir išikasus iki 40 cm gylio, šiaurinėje perkaso dalyje pradėjo dengtis akmenys, kurie paėjo po neatidengtu plotu. Todėl tiriamasis plotas buvo iš karto padidintas. Jis buvo prailgintas dar penkiais metrais šiaurės kryptimi, tačiau iki pat aikštelės pakraščio, tiksliau iki didžiulio kelmo, buvusio aikštelės pakraštyje. Kadangi akmenys paėjo po rytine ir vakarine siena, buvo padarytos atatinkamos išpiovos. Rytinėje dalyje buvo padaryta trijų metrų pločio išpiova, kuri rytų - vakarų kryptimi tebuvo 2 m ilgio. Tuo tarpu vakarinėje dalyje išpiova yra buvusi 7 m ilgio ir 2 m pločio. Savo galu ji bemaž siekė vakarinį aikštelės pakraštį.

Tuo būdu tiriamasis plotas III įgavo tarsi netaisyklingo kryžiaus formą (žūr. pol. 2 schematinį planą).

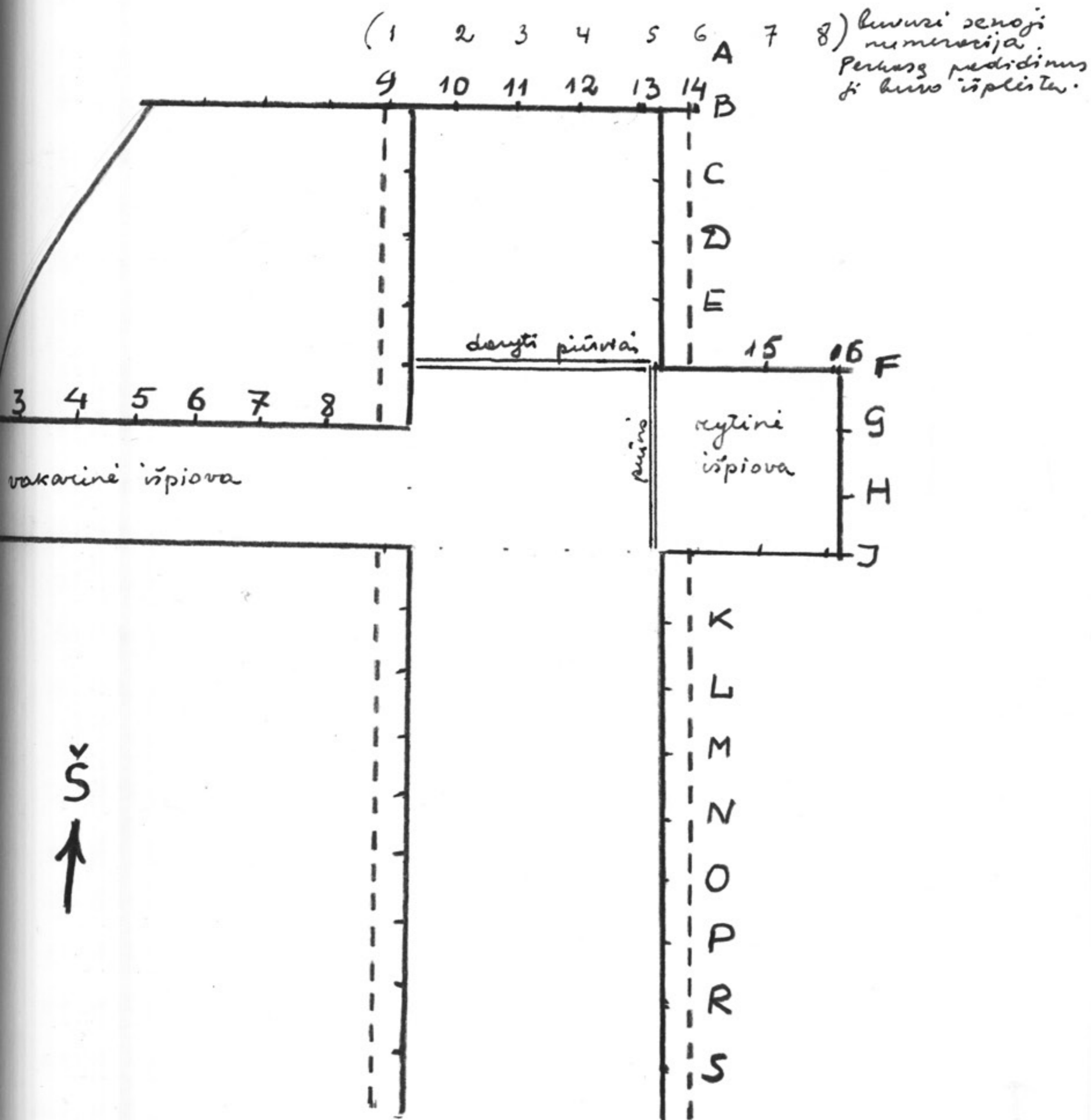
Plotas suskirstomas kvadratais kas 1 m, rytų-vakarų kryptimi sužymint skaičiais, o šiaurės - pietų kryptimi raidėmis.

Dabar žemės nuimamos visu tiriamu plotu. Šiaurinėje tiriamojame ploto dalyje, o taip pat padarytose išpiovose tuoj po viršutiniu žemės sluoksniu ėmė dengtis akmenys, kurie vietomis buvo suskeldėję nuo karščio.

Tiriamajame plote su kultūriniu sluoksniu susidurta ^{tuoj} po velėna. Akmenys dengėsi juodoje žemėje, kurioje buvo randamos pavienės šukės, degto molio gabalai. Kiek giliau kultūrinis sluoksnis atsidengė šiaurės rytinėje tiriamojame ploto dalyje, bet ne

2.

dėl to, kad jis būtų giliau, o tik todėl, kad čia būta aukštesnio tereno. Čia kaip tik būta susigulėjusių išmestų žemių iš didžiojo pagrindinio griovio, kirtusio aikštelę skersai. Čia po velėna dar buvo 50-80 cm storio molio sluoksnis (išmestos žemės) ir tik po juo ėjo kultūrinis sluoksnis, labai ryškiai išsiskyręs ne tik horizontalioje padėtyje, bet ir sienoje susidariusiame skersiniame piūvyje. (žiūr. planą).

Griovianasis plotas įgavo tarsi netaisyklingo kvadrato formą.

Pietinėje tiriamojo ploto dalyje, nuo kv. I iki S žemė ir toliau juoda, kurioje randamos pavienės žemės bei atskiri labai reti radiniai. Šia jokių akmenų nėra. 60 cm gilyje pradeda rodytis natūralus molis. Kad patikrinti kultūrinio sluoksnio storį, per kv. ^{P,R} padaromas skersinis piūvis. Čia būtent anksčiau siai pasirodė molis. Paaiškėjo, kad kultūrinis sluoksnis čia labai nestoras. Vietomis jis tiesiog susilieja su vidutiniu žemės sluoksniu, o baigiasi 60-70 cm gilyje.

Jam būdinga žiesta keramika, kurios buvo surasta keliolika šukių įvairiose vietose. Vyrauja šukės puoštos banguotiniu raštu. Minėtinos puodų šukės, puoštos tarsi skliautiniu raštu, tokia viena surasta kv. K-13. Tai pakraštėlis nuo puodo angos. Mėgta puodus puošti dviem ar net daugiau banguotinio rašto eilėmis. Kv. 9-N buvo rasta šukė, puošta reljefiškais keturkampiais, kurie turėjo eiti pačiame puodo išsiputime. Tame pačiame kvadrate buvo rasta šukė juosvos spalvos. Ji skiriasi molio mase, taip pat ir puošimu. Šukė priklauso kokio tai indo aukštam kakleliui, puoštam reljefiškam briaunom. Dar tam pačiam puodui priklausančios dvi šukės surastos 50 cm gylyje, kv. R-9. Visas jas sudėjus gaunasi gražus storasienio indo kaklelis. Šukės smarkiai paliestos ugnies.

Tame pat gylyje buvo rasti ir labai negausūs radiniai. Taip antai, kv. L-9, 45 cm gilumoje buvo rastas nedidelis metalinis apkalėlis su išlenkusiomis dviem kniedėmis. Abu jo galai nulūžę. Kv. M-9, 65 cm gylyje gulėjo geležinė peilio įkotė su geležtės dalimi. Viso radinio ilgis 6,5 cm, įkotės ilgis 4 cm, geležtės plotis 1,5 cm. Pagaliau kv. K-11, 55 cm gilumoje rastas geležinis peilis su nulūžusia įkote. Geležtės ilgis 8,2 cm, viso radinio ilgis 10,5 cm, geležtės plotis - 1,5 cm.

Kadangi šioje pietinėje tiriamojo ploto dalyje kultūrinis sluoksnis greit pasibaigė, neišaiškėjo jokios statybinės liekanos, jis buvo greit likviduotas ir visas dėmesys sukoncentruotas į šiaurinę tiriamojo ploto dalį, kur atsidengė ištisi akmenų grindiniai, tiksliau krūsnys, nes akmenys buvo randami krūvomis. Šiaurės vakarinėje tiriamojo ploto dalyje pradėjo dengtis kokio tai perdegusio tarsi punkto molio luitai. ~~Atkasa~~ Atpreparavus akmenis ir minėto molio plotą 0,65 m (vakarinėje pusėje) - 1,1 m (rytinėje pusėje) gylyje atsidengė sekantis vaizdas: Šiaurės vakarinėje tiriamojo ploto dalyje kv. 9, 10, 11 - C, D, E atsidengė kokio tai perdegusio molio plotas labai nelygiu paviršiumi ir nevienodo storio. Storiausias jis vakarinėje dalyje, kur jis pradėjo dengtis tuoj nuėmus viršutinį žemės sluoksnį. Rytinėje pusėje jis dengėsi giliau. Atpreparavus jį, paaiškėjo, kad šio perdegusio molio plotas neturi jokių apibrėžtų formų. Atrodo, kad čia tarsi būtų išsiliejusi ar suvirtusi kokio tai masė, kuri plonėjo į pakraščius. Virš jos ir pakraščiais buvo randami akmenys, kurie gulėjo pavieniai, o kartais tiesiog krūvomis. Akmenys suskeldėję nuo karščio. Preparuojant šį molio plotą šiaurinėje ir rytinėje jo dalyje pastebėtos anglys. Suanglėjusių rastelių žymės pastebėtos kv. 10-C, kv. D, E - 11, 12 riboje ir kt. Akmenys, palyginti, nedidelių išmierių: 17x15x10 cm, 15x10x10 cm, 15x10x7 cm, 10x10x5 cm ir pan.

Kv. C-12, 13 buvo aptikta nedidelė akmenų krūvelė, užimanti 75x55 cm plotą. Joje buvo tik du didesni akmenys 30x25x20 cm ir 35x22x15 cm dydžio, kiti mažesnių matmenų: 15x15x10 cm, 10x10x8 cm. Šiaurės vakarinėje šios akmenų krūvos pusėje kv. C-12 1.1 m gilumoje atsidengė tamsios žemės dėmė, kurioje matėsi daug angliūkų. Preparuojant šią tamsios žemės dėmę susidurta su gana

gausiu suanglėjusių grūdų kiekiu. Tamsios žemės dėmė apėmė 60x25 cm dydžio plotelį. Ji ilgėja pietų - rytų - šiaurės vakarų kryptimi, rasti grūdai koncentruojasi pietinėje šios dėmės dalyje. Grūdų rasta 10-12 cm storio žemių sluoksnyje. Ir čia surinkta apie 0,5 ltr. grūdų. Vyrauja aukštiniai, varpinių rasta labai nedaug.

Preparuojant grūdus ir skutant toliau žemes, kv. BC-11, 12 riboje buvo rastos kelios puodo šukės, o po jomis giliau atsidengė to paties puodo šono dalis ir dugnas. Galutinai jas ^{pre-}atspa-
^{paravus}rumas, iš viso buvo surinkta apie 15 atambesnių ir kelios smulkesnės šukės, kurios aiškiai priklauso vienam puodui. Puodas buvęs žiestas, profiluotas, bemaž stačiu kakleliu. Žemiau kaklelio papuoštas languotinio rašto eile. Kai kurios šukės smarkiai apdegusios nuo ugnies. Puodas galės būti pilnai rekonstruotas. Šukės buvo surastos tarp griūvenų, kurios tarsi būtų jį suslėgusios.

Visame likusiame plote buvo dengiami akmenys, gulėję juodoje žemėje. Kartais jie gulėjo tarsi atskiomis grupėmis. Taip antai, kv. F, ~~9~~ - 10, 11 buvo atidengta akmenų grupė, gulėjusi 70x54 cm plotelyje. Didesnių akmenų toje grupėje tebuvo tik 6, kiti mažičiai suritę vienas ant kito. Didesni akmenys sekančių dydžių: 40x25x20, 20x15x15 cm, 20x20x18 cm ir pan.

Didesnis akmenų susikongravimas pastebėtas kv. E, F~~1~~12, 13. Šie kvadratai ištiesi padengti akmenimis, čia jie sudaro tarsi ištiesą grindinį. Akmenų dydis labai įvairus. Yra didesnių 50x35x30 cm, 40x35x25 cm, 30x25x25 cm, 25x20x15 cm dydžio, bet yra ir smulkių, kartais kumščio didumo akmenų. Šio akmenų grindinio tąsa labai ryškiai atsidengė kv. G, ~~11~~ - 12. Kur jie sudarė dar tampresnį grindinį. Šie akmenys, atsidengę rytinėje tiriamojo ploto dalyje sudarė vientisą grindinį su rytinėje išpiovoje

atidengtu grindimi^{niu}, kuris dengė ištiesai visus F, G, H - 13, 14, 15 kvadratus. Čia grindinys vietomis yra buvęs net kelių sluoksnių. Preparuojant akmenys buvo randami pavieniai nedideli ~~angliukai~~ angliukai. Daugiausia jų surasta kv. G-15 ir H-13. Čia ~~bieta~~ pavienių ir gana stambių akmenų, pav.: 45x25x23 cm, 40x25x20 cm x 40x33x23 cm, 30x25x15cm; 40x30x20 ir pan. Tačiau vyravo smulkesni 15x10x10, 10x10x5 cm. dydžio akmenys. Tuo būdu visa rytinė tiramojo ploto pusė drauge su rytine išpiova buvo padengta akmenų, kurie mažiau buvo paliesti karščio, negu, kad akmenys atidengti šiaurinėje tiramojo ploto pusėje prie minėto molio ploto.

Dar viena akmenų grupė buvo atkasta kv. EF - 10, 11 riboje. Čia akmenys guli krūvoje, nevienodame gylyje. Kaip vėliau paaiškėjo, dalis jų buvo įvirtusi į esančią kokią tai duobę. Grupė susidėjo iš gana stambių akmenų. Didžiausias jų ~~matavimas~~ 55x40x25cm dydžio, kitų akmenų dydžiai sekantys: 35x32x25 cm, 35x35x20 cm, 25x15x10 cm ir pan.

Dengiant šią akmenų krūvą, pietinėje jos dalyje kv. F-10, 30-45 cm gilumoje, buvo atkastas geležinių žemdirbystės įrankių komplektas, kurį sudarė geležinis pentinis kaplys ir trys geležiniai noragai. Geležinis kaplys gulėjo ant akmens, esančio pietvakarinėje akmenų krūvos dalyje. Jis buvo apie 15 cm aukščiau už kitus radinius. Jis gulėjo ašmenimis į vakarus ir pentimi į rytus. Kaplio ilgis 15 cm, ašmenų plotis 7,5 cm, penties skersmuo 6 cm. Apie 20 cm į pietus nuo kaplio, prie pat akmenų buvo atidengti trys noragai. Vienas iš jų gulėjo atskirai, ašmenimis į vakarus, o įmova į rytus. Jo ilgis 13,5 cm, plotis 6,5 cm. Norago vienas įmavos kraštas nulūžęs. Prie šio norago smaigalio, šiaurės vakarų kryptimi gulėjo dar du ~~noragai~~

geležiniai noragai imauti vienas į kitą. Juos išskyrus, paaiškėjo, kad šie noragai yra kiek asimetrišiais asmenimis ir, greičiau *(Vieno jų ilgis 20,3 cm, plotis - 7,3 cm. Įmovs kampas nulūžęs.)* sia, priklauso dvidantei žagrei. Kito ilgis 17,5 cm, plotis 7,3 cm. 20 cm atstume į pietryčius nuo šių žemdirbystės įrankių komparto ^{lek} buvo atidengta žiesto puodo šukė, puošta horizontaliomis linijomis. Tarp šios akmenų krūvos, 60 cm atstume į šiaurę nuo minėtų dirbinių kv. E - 10, 11 riboje buvo rastas gelež. cilindrinės spūnos raktas. Jis gulėjo tarp dviejų didelių akmenų rakinamąja dalimi pietvakarių kryptimi. Jo ilgis 11 cm, plotis 1 cm. Prie tos pačios akmenų krūvos, 20 cm vakarų kryptimi nuo minėto rakto rastas gelež. kabliukas 4,9 cm ilgio.

Ši akmenų krūva, prie kurios buvo surasti minėti žemdirbystės įrankiai, bemaž rubežiavosi su atidengtu molio plotu. Ir Valant čia žemes, kv. E - 10, 11, juodoje su degesiais žemėje 10x5 cm plotelyje buvo rasta, tiesa, labai nedaug suanglėjusių ankštinių ir varpinių grūdų. Pavienių grūdų tokiame pat nedideliame plotelyje dar buvo rasta ir kv. D - 11, 12.

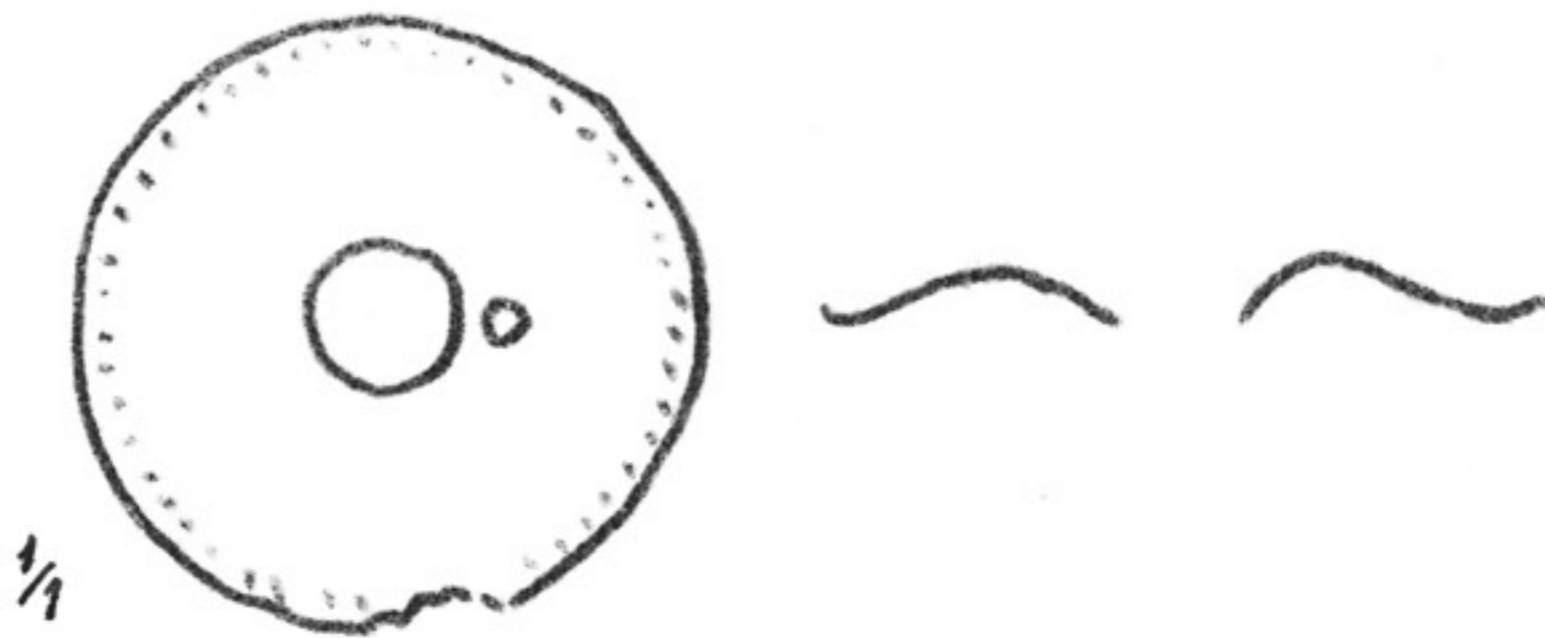
Piūvis per šiaurinę F kvadrato ribą (F - 9, 10, 11, 12, 13)
Tikslu patikrinti atidengtas akmenų krūsnis, o taip pat ir kultūrinio sluoksnio storį pirmiausia daromas piūvis rytų-vakarų kryptimi per kv. F.

Pirmiausia nuimami akmenys ir preparuojama juoda žemė - kultūrinis sluoksnis, kuris ties akmenų krūsnimis storesnis. Kvadratuose F-9, 10 konstatuotas buvęs pagilinimas, tarsi kokio tai nedidelė duobelė. Kasant duobės ribose, 25 cm gilyje nuo esamo perkasos paviršiaus ėmė dengtis nedideli akmenys. Prefaruojami akmenis, tuoj po jais buvo atidengti kažkokio tai nedidelio gyvūno, greičiausiai, katės kaulai. Galimas dalykas, kad gyvuliukas gaisro metu pasislėpė čia buvusiam kokiame

tai pagiliname, taip ir žuvo. Duobė yra buvusi apie 0,5 m gylio, skaitant nuo atidengtos perkastos paviršiaus. Užpiešus profilį tiriama kita duobės pusė. Dengiant kitą jos pusę, paaiškėjo, kad akmenys guli ne tik duobės dugne, bet dengia rytinę ir šiaurinę sienas. Susidaro įspūdis, kad akmenys ^{vir} surito į duobę.

Virsdami užspaudė duobėje pasislėpusį gyvūną. Akmenys atidengti duobėje nedideli: 20 x 18 x 5 cm, 15 x 15 x 6 cm ^{ir} 15 x 10 x 5 cm dydžio. Jie dengia visą duobės dugną šiaurės - pietų ir užima 1,4 m ilgio ir 0,4 - 0,6 m pločio plotą. Duobės dugnas nelygus, ji gilesnė pietinėje pusėje. Duobės dydis: ^{ilgis} 1,7 m, plotis 1,3 m. Rytinėje dalyje į duobę ^{vir} suritę akmenys priklauso tai akmenų krūvai, prie kurios buvo surastas žemdirbystės įrankių lobis.

Ryškiant minėtos duobės kontūrus, kv. E - 10, 65 cm gylyje buvo rasta žalvarinės skardos plokštelinė segė. Ji gulėjo pietinėje minėto ploto dalyje, perdegusiame grauže. Segė smarkiai apdegusi. Liežuvėlis neišlikęs.

Tame pačiame kvadrato, tik kiek giliau, būtent 70 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, rytinėje duobės pusėje prie akmenų buvo rastas geležinis smaigalys su medienos likučiais gale.

Darant toliau piūvį rytų kryptimi per kv. F - 12, 13, buvo ^{ta} konstruotas kitas pagilinimas taip pat ^{ri} perpildytas akmenimis. Išėmus juodą žemę iki nejudinto molio, skersiniame piū-

9.
 vyje išryškėjo rytų - vakarų kryptimi ilgėjanti duobė, nuolaidėjančiais, netaisyklingos formos kraštais. Duobės dydis apie 1,1 - 1,2 m. Akmenys jėje suri^{vi}te net keliomis eilėmis. Duobės gylis nuo perkastos paviršiaus 40-55 cm.

Piūvis per 13-to kvadrato vidurį šiaurės pietų kryptimi (per kv. F, G, H)

Šiuo piūviu norėta patikrinti rytinėje išpiovoje atsidendusį labai tamprų akmenų grindinį. Nuo kv. F, G, H - 11, 12, 13 buvo nuimti akmenys ir preparuojama juoda žemė. Po ja tuoj dengėsi molio sluoksnis, ant kurio gulėjo akmenys. Juodos žemės sluoksnis 30-40 cm., akmenys čia guli dviem eilėmis. Didesni akmenys sekančių dydžių: 35 X 25 x 20 cm, 25 x 25 x 30 cm, 25 x 20 x 18 cm ir pan. Po akmenimis eina natūralus molis.

Norisi dar kartą priminti, kad kultūrinis sluoksnis su akmenimis čia yra užverstas žemėmis, užmestomis iš griovio, dėl to faktiškai jie čia atsidendė giliau. Rytinės išpiovos tiek šiaurinėje, tiek rytinėje sienoje susidariusiuose piūviuose aiškiai išsiskyrė užmestas sluoksnis. Rytinėje sienoje jį sudarė molis, vietomis iki 1, 20 storio.

Vakarų išpiova

Kaip sakyta, vakarinė išpiova apima du kvadratus G ir H šiaurės - pietų kryptimi ir visus aštuonis kvadratus rytų - vakarų kryptimi. Tik nuėmus viršutinį žemės sluoksnį kv. 6, 7, 8 - G emė dengtis gausūs smulkūs nuo karščio suskeldėję akmenys. Tarp jų žemė juoda, peleninga. Pačioje vakarinėje išpiovos dalyje kv. 2, 3 - G, H pradėjo dengtis kokio tai apdeginto molio gausūs gabalai, ėję pačiu aikštelės pakraščiu, o kv. H - G drauge su molio griuvenomis atsidendė didesni suanglėję rąstai.

Kadangi čia pradėjo dengtis gana žymios statybinės liekanos, nutarta dengti visą likusią šiaurinę aikštelės dalį, esančią tarp šiaurinės tiriamojo ploto dalies ir vakarinės išpiovos. Tuo būdu, galutinai turės atsidengti degto molio plotas šiaurinėje dalyje, o taip pat ir kitos statybinės liekanos. Dabar dengiamas visas šiaurės vakarinis aikštelės kampas, įjungiant ir vakarinę išpiovą.

Ploto III šiaurės vakarinės dalies tyrinėjimai

(kv. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, - A, B, C, D, E, F, G, H)

Tiriamasis plotas eina iki pat aikštelės pakraščio, todėl jo vakarinė riba eina lanku. Pirmieji, antrieji ir tretieji kvadratai faktiškai pradedami tirti nuo D ar net nuo G. Tuo būdu tiriamasis plotas sudaro tarsi netaisyklingą trikampį, kuris plėtėja pietų kryptimi.

Nuėmus viršutinę žemės sluoksnį, visame plote dengiasi tarsi juoda žemė su angliukais, degėsiais bei degto molio gabaliukais.

Skubanč žemes giliau buvo randamos labai negausiai pavienės puodų šukės. Taip antai sluoksnyje iki 40 cm gylio buvo surasta: kv. D-8 dvi puodo šukės, priklausančios žiostam puodui. Viena jų puošta banguotiniu raštu. Lygiu paviršiumi šukė rasta kv. E-9, kita tokia pat kv. E-8.

Kv. D, E - 8, 9, 30 cm gylyje buvo patiktas 1 m ilgio ir 0,6 m pločio plotelis su grūdais. Grūdai buvo susimaišę su žemėmis ir iš aplinkinės žemės niekuo neišsiskyrė. Išsijojus žemes, iš šio plotelio buvo surinkta apie 1 ltr. ankštinių ir varpinių grūdų.

11.

Kasant žemes gilyn, 35-40 cm gylyje nuo žemės paviršiaus pradeda dengtis akmenys, o 45-60 cm gilumoje galutinai buvo atpreparuotos akmenų krūsnys, sudegę rąstai ir aikštelės pakraščiais einanti degto molio juosta.

Vieną didžiulę akmenų krūsnis buvo atidengta kv. 7, 8, 9 - C, D, E. Ji apėmė 2,5 x 2,5 m plotą. Ypač tankus akmenų susikonglomeravimas yra buvęs kv. 8-D ir iš dalies E. Preparuojant šią akmenų krūsnį, visame plote rasta anglių, degėsių, patys akmenys suskaldėję nuo ugnies. Rytinėje krūsnies dalyje atsidengė apdegusio molio, kuris susieikia su mūsų jau minėtu ir aprašytu molio plotu atsidengusiu šiaurinėje, tiriamojo ploto dalyje. Čia aiškiai matyti, kad jie sudaro vieną visumą.

Akmenys guli dviem, trim eilėmis, tarsi būtų suvirtę. Akmenys gana smulkūs: 10 x 8 x 5 cm, 8 x 8 x 6 cm, 15 x 15 x 10 cm, 15 x 10 x 8 cm. Visoje krūsnyje rasti vos keli didesni akmenys, kurių išmieros tačiau neviršijo sekančių dydžių: 30 x 25 x 25 cm, 25 x 20 x 10 cm, 20 x 20 x 20 cm, 20 x 20 x 15 cm ir pan. Krūsnis apima 2,3 m rytų-vakarų kryptimi ir 3,1 m. - šiaurės-pietų kryptimi. Protarpiais yra neužpildytų akmenimis tarpų. Akmenys suvirtę nevienodu storiu: pietinėje pusėje jų storis 30 cm, šiaurinėje - 40 cm, o vakarinėje - 35 cm.

Ši krūsnis yra kv. CDE - 9, 10, 11 atsidengusio molio ir akmenų krūsnies tęsinys. Visos krūsnies ilgis rytų-vakarų kryptimi, matuojant per kv. C, yra 4,45 m, plotis - šiaurės-pietų kryptimi per kv. 9 siekia 3 m.

Preparuojant šią krūsnį, šiaurinėje jos dalyje kv. B, C - 9, 40 cm gilumoje, tarp akmenų rastas nedidelis ankštinių grūdų kiekis. Jų rasta apie 25 gr. Be to, apie 10 gr. ankšti-

nių grūdų rasta kv. A, B - 9, 70 cm gilumoje prie šiaurinės krūsnies dalies.

Preparuojant akmenų krūsnies pietvakarinę dalį, 35-45 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, kv. 7 - D, E riboje, buvo atidengtas žemdirbystės įrankių lobis. Jį sudaro 3 dalgiai ir 4 piautuvai, padėti vieni virš kitų. Visi jie gulėjo viršūnėmis į rytus ir įkotėmis vakarų kryptimi. Visų ašmenys nukreipti šiaurės link. Susidaro įspūdis, kad jie būtų surišti. Dalgių ilgis svyruoja tarp 45 ir 50 cm, geležtės plotis 4 cm. Dalgių viršūnė turi gana staigų užlenkimą. Piautuvai dideli, smarkiai išlenkti, labai plonomis geležtėmis, kurių plotis vidutiniškai siekia 2 cm. Piautuvų dydis vidutinis 49-42 cm. Savo forma jie labai primena dabartinius piautuvus.

Minėtų įrankių įkotės gulėjo po akmenimis, akmenų nedengtos buvo tik įrankių viršūnės. Patys įrankiai gulėjo bemaž ant molio sluoksnio. Geležiniai įrankiai aiškiai paliesti ugnies. Geležčių siaurumas rodo, kad įrankiai smarkiai nudilę nuo naudojimo. Vienas piautuvus lūžęs.

Antroji nedidelė akmenų krūsnis buvo atidengta kv. 7 - F. Ji įėjo iš dalies į kv. 8 ir G - 7. Krūsnis apima 1,2 m x 0,83 m plotą ir ilgėja rytų-vakarų kryptimi. Akmenys čia taip pat suskeldėję nuo ugnies, ^{virš} ~~pietų~~ dviem-trimis eilėmis. Krūsnies storis apie 25 cm. Preparuojant akmenis dengiasi angliai, degėsiai, apdegusio molio gabalai. Akmenys smulkūs: 10 x 10 x 8 cm, 10 x 8 x 5 cm ir pan. Tik keli didesni akmenys: 20 x 20 x 15 cm, 18 x 15 x 10 cm. Jokių radinių prie jos nerasta.

Ir trečia krūsnis jau mūsų minėta, atidengta kv. 6, 7, 8 - G. Tai tokie pat smulkūs nuo ugnies suskeldėję akmenys. Pre-

paruojant juos, žemė juoda peleninga. Atrodo, kad jie čia suvir-
tę tarsi į kokią įdubimą. Nuo žemės paviršiaus duobėėjo net iki
1,45 gylio, o nuo atidengto perkasoje molio sluoksnio 25 cm.
Molio sluoksnį tenka laikyti pirminiu piliakalnio pagrindu, tat
įdubimas jame ir būtų apie 25 cm gylio. Duobė buvo užpildyta
juoda žeme, griuvenomis, degėsiais, tiksliau pelenais. Kitas
duobės dalis paeina po pietine siena ir teks ją atidengti 1972
m.

Iš viso įdomu pastebėti, kad tyrinėjimų metu jau dabar
buvo atidengtos trys tokios duobės ar pagilinimai, kurių kontū-
rai labai ryškūs natūraliame molyje. Jos visos išsiskiria juoda
žeme, tuo charakteringu kultūriniu sluoksniu, kurisėjo 25-30
cm storiu virš molio. Jame kaip tik ir koncentravosi aprašytos
akmenų krūsnys.

Suanglejė rąstai. Preparuojant akmenų krūsnis ir visą
tiriamąjį plotą vakarinėje jo dalyje atsidengė stambūs suangle-
jė rąstai. Kv. C, D, E - 6, 7 atsidengė ilgas suanglejės rąstas
gulėjęs šiaurės rytų - pietvakarių kryptimi 210° . Matyt, to pa-
ties rąsto ~~taip~~ buvo aptikta ir kv. 8 - B, nes suanglejės 70
cm rąstas gulėjo ta pačia kryptimi. Ilgojo rąsto ilgis 2,3 m,
storis 10-15 cm, plotis 15-22 cm.

Pietvakariniam ploto kampe kv. F-5 atidengti du suangle-
jė rąstai guli vienas su kitu statmenoje padėtyje taip, kad at-
rodo, jog jie sudarė tarsi kokią tai kampą. Vienas jų 38 cm il-
gio, 15-17 cm storio, kitas - 27 cm ilgio, 15 cm pločio.

Be to, rąstų liekanų surasta ir kv. 4 - F, G riboje. Prie
šių suanglejusių rąstų dalių daug apdegusio molio tinko liekanų.

Pagaliau būtina pažymėti, kad tiriant patį vakarinį aikštelės pakraštį buvo atidengta dengto molio tinko juosta. Ji pasirodė tuoj po pat velėnos sluoksniu, 20-25 cm gilumoje ir buvo dengiama giliau. Jiėjo per kvadratus 2, 3, 4 - E, F, G, H. Molio tinko gabalai gulėjo išsišarstę, tarpusavyje nesurišti. Ši juosta buvusi nuo 25 iki 40 cm pločio. Atrodo, kad čia susidurta su medinės sienos, plūktos molio sluoksniu, žėjusios piliakalnio aikštelės pakraščiu, liekanomis. Ji bus sudegusi drauge su visu čia stovėjusiu pastatu, kurio liekanos buvo atidengtos 1971 metais. Gal būt, čia būta kokio tai žemdirbystės įrankių sandėlio. Galutinai tai išaiškins 1972 metų tyrinėjimai.

Baigiantis tyrinėjimų laikui ir pinigams, atidengtas plotas pridengiamas politelenu, šakomis ir žeme ir paliekamos žiemai.

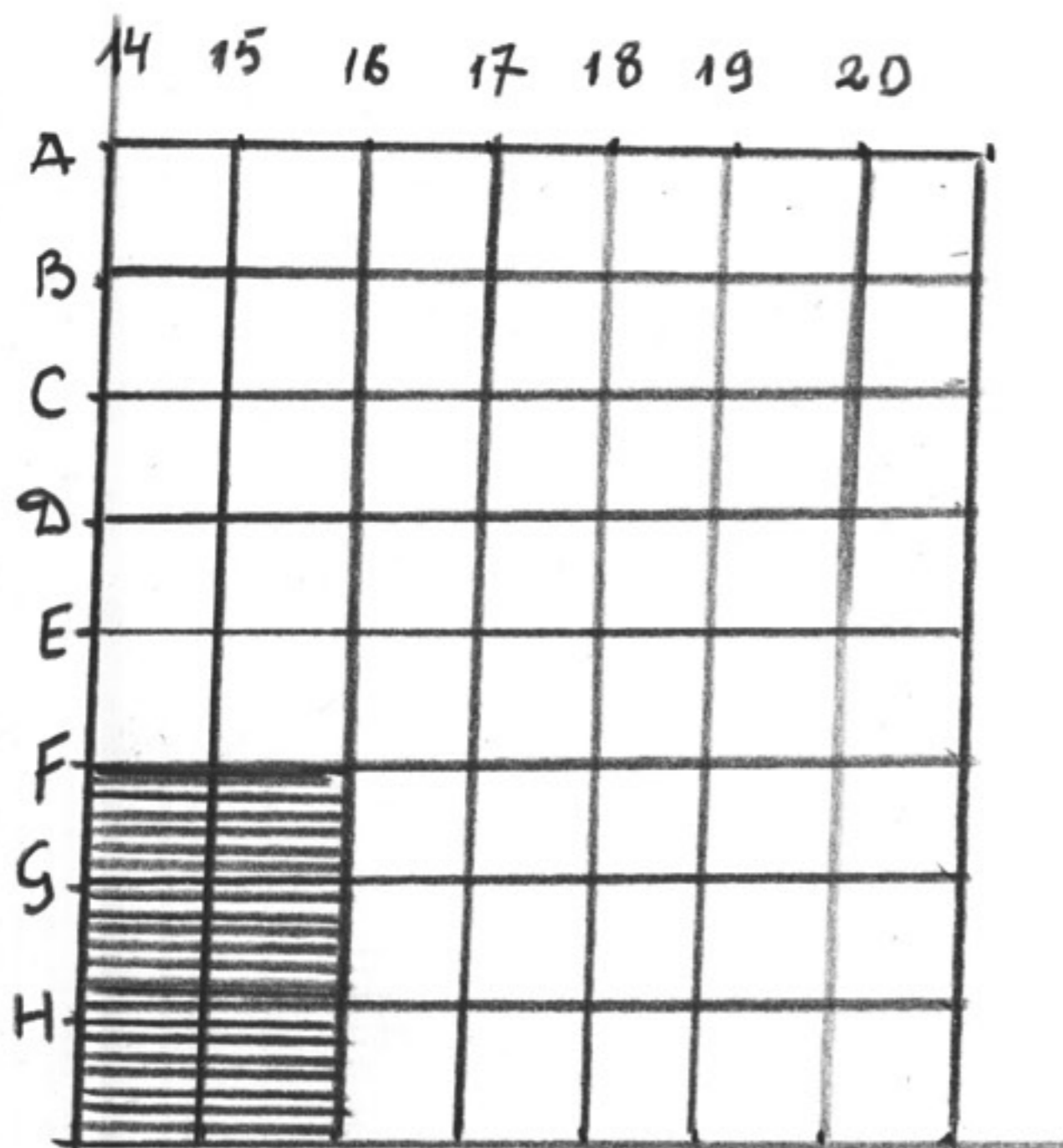
1972 m. tyrinėjimai

Atidengus žiemai pridengtą plotą III, pirmiausia buvo nutarta jį išplėsti rytų kryptimi, juo labiau, kad 1971 m. atidengtas akmenų grindinys aiškiai paėjo po rytine siena. Todėl negilinant 1971 m. atidengto ploto, jis praplečiamas rytų kryptimi iki pat didžiojo griovio, kertančio aikštelę skersai. 1971 m. plotas III buvo kastas iki vidurio 13-to kvadrato. Dabar nuo tos vietos plotas pratęsiamas iki pat 20-to kvadrato. Tuo būdu dabar dengiama piliakalnio aikštelė 8 m pločiu (nuo kv. A iki H) šiaurės - pietų kryptimi ir 20 m ilgiu rytų - vakarų kryptimi. Vadinas, toje vietoje aikštelė tirinama 8 m pločio perkasa, kuri eina nuo vakarinio griovio. Pirmiausia dengiama rytinė aikštelės dalis tikslu pasiekti vienodą gylį visame tiriamajame plote.

15.

Dabar tiriama pl. III

dalis atrodo taip:

≡≡≡
1971 m. padaryta
išpiova

Tuo būdu tiriamas 50 m^2 plotas, nes 6 kvadratai (14 - 15 - F, G, H) priklauso 1971 m. padarytai toje vietoje išpiovai.

Viršutinis sluoksnis nuimamas drąsiai, nes čia žemė užmesta kasant per aikštėlę griovį. Nuėmus žemes per 1 m. skaitant nuo aukščiausio taško, pradeda rodytis juosva žemė, kurioje matosi degėsiai, randami pavieniai kaulai. Didesnis galūnės kaulas buvo rastas kv. C - 15.

Skutant juodą žemę plonyčiais sluoksniais, pradėjo rodytis akmenys. Preparuojant akmenis, drauge atsipreparavo ir didesnės anglys. Žymesni anglių kiekiai atsidengė kv. H - 16 ir G - 16. Čia

16.

gulėjo dviejų suanglėjusių rąstų fragmentai sudarą statų kampą. Žemė toje vietoje perdegusi, su žymia pelenų priemaiša. Smulkesnės anglys buvo randamos ištisame plote.

Išskutus žemes iki 1,10 m gylio (skaitoma nuo aukščiausio taško) kv. H - 17 buvo surasta kokio tai labai sunkaus metalinio dirbinio dalis. Gal šie dirbiniai ~~kiekiai~~ būta iš špyžiaus. Tuo tarpu sunku pasakyti apie jo paskirtį. Gali būti varpo, o gal pastovaus galėms indo, stovinčio lauke ant pastovo, liekana. Nuėmus šį dirbinį ir preparuojant giliau, tame pačiame kvadrate tik jau 1, 15 m gylyje atsidengė dar trys to paties dirbinio dalys. Tuo būdu iš viso dabar jau yra keturios dalys. Žemiau atidengtos trys dalys gulėjo vienoje eilėje rytų-vakarų kryptimi. Jie gulėjo juodoje žemėje tuoj virš akmenų.

Preparuojant minėtus radinius, skutama toliau visa rytinė ploto III pusė. Dengiasi vis daugiau akmenų. Palei šiaurinę tiriamojo ploto sieną labai intensyvus griuvenų sluoksnis, susidaręs iš degtų molio smulkių gabalų ir graužo. Jame randami pavieniai pajuodę nuo buvusio gaisro kauliukai. Visame plote randamos pavienės anglys. ↓

1.10 - 1.20 m gylyje, skaitant nuo aukščiausio taško, atsidengė visa eilė akmenų, kurie gulėjo tame pačiame horizonte, kaip 1971 m. atidengti akmenys vakarinėje tiriamojo ploto dalyje. Didesnė akmenų krūsnis atsidengė kv. A - 15 ir kv. B, C - 16. Ypač jų daug atsipreparavo po čia buvusiu kelmu. Toliau žymesni akmenų kiekiai atsidengė kv. F, G, H - 16, 17, 18. Čia jie suėjo su labai tampriu akmenų grindiniu, atidengtu 1971 m. rytinėje išpiovoje,ėjusioje per kv. F, G, H - 13, 14, 15. Čia akmenys stambūs, suvirte tamprio mis krūsnimis. Prie akmenų dengėsi ir didesni anglių kiekiai. Žymesnės anglys buvo atidengtos kv. G - 16. Iš viso, jie buvo randami

ir kituose 16-tuose kvadratuose. Trys rąsteliai iki 1 m ilgio gulėjo sukūptę šiaurės - vakarų - pietryčių kryptimis kv. C-16. Išpreparavus visus anglis, susidarė išpūdis, kad jie guli suvirte tam tikra tvarka. Jieėjo visu rytiniu ploto pakraščiu iš pietų į šiaurę, kiek užsisukdami į vakarus šiaurinėje dalyje. Čia žymesni jų kiekiai atsidengė kv. A, B - 15 (žiūr. planą).

Atidengus akmenis bytinėje ploto III dalyje iki griovio, buvo susilyginta su 1971 metais atidengtais akmenimis bei perdegintu molio. Dabar visas plotas III yra tame pačiame aukštyje. Priėjus prie akmenų grindinio, tiriamas visas plotas.

" Židinio " tyrinėjimai

Židiniu sąlyginai pavadinamas nuo karšio perdegusio iki raudonumo molio plotas pradėtas dengti 1971 metais. Jis sudaro tarsi neaukštą kambarį. Virš jo ir aplink jį gulėjo smulkūs nuo karšio suskeldėję akmenys. Pagrindinai jis koncentravosi kv. 9, 10, 11 - C, D ir iš dalies E. Pirmiausia nuimami viršuje suskeldėję akmenys, po kuriais dar labiau išryškėjo raudono perdeginto molio plotas. Jis neturi jokių apibrėžtų formų. Todėl, kad išaiškinti jojo paskirtį, daromas jojo skersinis piūvis šiaurės - pietų kryptimi per kv. 11 - to vidurį. Jis apima C ir D kvadratus. Nuimama rytinė šio perdegusio molio dalis.

Darant šį piūvį, kv. 11-C, prie pat daromo piūvio sienos buvo rastas geležinis dalgis. Jis gana gerame stovyje, 40 cm ilgio, skaitant tiesią liniją nuo viršūnės iki įkotės. Dalgis rastas pačioje daromo piūvio apačioje, maždaug 1,25 m gylyje (Gylį tiksliai nusakyti labai sunku, nes terenas čia labai nelygus). Piūvyje išryškėjo degėsių sluoksnis, kuris eina lenkta linija, tarsi lanku virš jo, daugiau šiaurės kryptimi molis perdegęs iki

raudonumo. Atrodo, kad čia būta tarsi kokio įdubimo, į kurią sugriuvo nuo karščio suskeldėję akmenys. Vietomis jie buvo pajuodę nuo degėsių. Čia jie sudarė didžiulę tamprią akmenų krūsnį, kuri pagrindinai koncentravosi kv. 9, 10, 11 - C, D, E. Akmenys maži ir vidutinio dydžio, suskeldėję, aštriais kampais. Jų dydis sekantis: 25 x 11 x 13 cm, 13 x 10 x 9 cm, 9 x 6 x 5 cm ir kt. Čia išmatuoti didžiausi, vidutiniai ir mažiausi akmenys. Šiaurės vakarinėje jų pusėje raudomai perdegtas molis su gausia žvyro priemaiša. Vietomis molis dengiasi labai dideliais gabalais, tiesiog luitais. Taip antai, kv. 10, 11 - ~~C~~ atsipreparavo labai kietas perdegęs molioluitas 22 x 18 cm dydžio. Kaip tik netoli jo buvo rastas minėtas dalgis.

Darant piūvį, o drauge ir skutant žemes, visur randami pavieniai grūdai. Jie randami juodoje degėsiomis persotintoje žemėje, juosusioje perdegusį iki raudonumo molį, o taip pat tarp suskeldėjusių akmenų. Žymesnis grūdų susikontcentravimas pastebėtas kv. 11 - ~~C~~ prie raudono molio. Vyrauja aukštiniai, atrodo, žirniai.

Preparuojant vakarinę perdeginto molio dalį vaizdas analogiškas. Nuėmus vieną suskeldėjusių akmenų sluoksnį, tuoj po jais dengiasi kitas tokių pat akmenų sluoksnis. Tpač jų daug kv. 9, 10 - ~~C~~, D, E. kv. 8,9 - C, D. prie akmenų atsidengė didelis suanglėjusio rąstas 1,20 m ilgio, 20-25 cm pločio. Rąstas gulėjo statmenai su pernai metais aikštelėje, jos vakariniame pakraštyje atidengtu rąstu. Čia pat buvo randami pavieniai grūdai. Taip antai, kv. 9 - D surasta nedidelis kiekis suanglėjusių grikių ir žirnių, o kv. C - 9,10 riboje aptiktas didesnis grūdų susikontcentravimas vienoje vietoje. Čia būta daugiausia žirnių, kurie gulėjo tarsi duobutėje prie suskeldėjusių nuo karščio akmenų.

Padangtas piūvis per kv. 11-to vidurį faktiškai užgriebė tik

19.

pačią rytinę perdeginto molio kauburio dalį. Nuėmus kelias suskeldėjusių akmenų eiles, paaiškėjo, kad pats jo vidurys yra 10-tuosiose kvadratuose. Todėl daromas dar vienas piūvis ta pačia kryptimi, bet jau per 10-tą kvadratą, tiksliau tariant per 9-to ir 10-to kvadratų ribą. Faktiškai jis turi kirsti patį "židinio" vidurį.

Pradžioje nuimami nuo karščio suskeldėję akmenys, kurie guli tiesiog krūvomis. Po jais atsidengia nuo karščio perdegęs raudonas molis, o po juo - juoda degėsių žemė, kurioje daug suanglėjusių grūdų. Kaip tik toje juodoje degėsiais persotintoje žemėje buvo rasti radiniai. Taip antai, kv. C-10, prie pat kv. 9-to ribos, prie pat daromo piūvio atsidengė kaulinė gražiai ornamentuota, greičiau siai, peilio kriaunelė. Ji cilindro formos kiek siaurėjančiu vienu galu. Ji ornamentuota raštu, kurie kartais komponuoti drauge *vertikalūs brūkšnelių ir trikampių*. Kriaunelė pajuodusi nuo buvusio gaisro ir degėsių, o be to ir gulėjo degėsių sluoksnyje tupj po raudonu perdegusiu moliu, maždaug 90 cm gylyje nuo buvusio paviršiaus. Perparuojant toliau šią vietą, tame pačiame gylyje kv. 10-D, E riboje buvo atidengta žalvarinė plokščia nuo ugnies smarkiai deformuota apyrankė. Ji sutrupėjusi į gabalėlius, geriau teišlikęs tik vienas apyrankės galas.

Užfiksavus ir nuėmus šiuos radinius, tirinama toliau rytinė daromo piūvio dalis. Visoje tiriamoje teritorijoje po degėsiais dengiasi molis, tik šianės kryptimi gylyn veina juoda degėsiais persotinta žemė per visą kv. D ir siekia net kv. 13. Čia aiškiai būta idubimo. Juodoje žemėje daug nuo ugnies suskeldėjusių akmenų ir graužo. Šiai žemė su degėsiais lengva ir puri. Tikrinant šią degėsių juostą, einančią kiek žemyn šiaurės kryptimi, kv. B-11 atsidengė gelež. piaušuvas, kuris gulėjo ikote į viršų, viršūne išmigusia į žemę. Jis gulėjo kiek stačioje padėtyje, ašmenimis šiaurės - rytų krypti-

mi. Faktiškai jis gulėjo visai netoli prie anksčiau atidengto gelež. dalgio, surasto kv. C-11. Jie turėjo būti ir panašiam gylyje, nes piautuvus buvo surastas 1.20 - 1.25 m gylyje, skaitant nuo šiaurinės sienos, kv. 11.

Prie piautuvo vietomis dengėsi smulkūs nuo ugnies suskeldėję akmenukai 13 x 11 x 8 cm, 10 x 7 x 5 cm ir panašaus dydžio, o taip pat raudono perdegusio molio gabalai. Raudonas molis atsidengė daugiausia šiaurės rytinėje dalyje. Šiaip žemė aplink juoda, joje gausu degusių. Prie atidengtų molio pasirodė sudegę kauliukai. Degintiniai kauliukaiėjo ir giliau po piautuvu. Čia buvo surasta ir nesudegusių kaulų. Sprendžiant iš jų atrodo, kad čia bus nepilnai sudegusi kiaulė.

Nuėmus piautuvą ir išpreparavus aplink žemes, galutinai paaiškėjo, kad tereno ~~kiekka~~ būta nelygaus, kad čia ^{būta} kokio tai įdubimo. Tai matėsi iš degusių juostos profilyje ir iš suvitusių nuo karščio suskeldėjusių akmenų. Nuėmus visus degėjusius ir akmenis, apačiojeėjo nejudintas molis.

Nuimama vakarinė "židinio" pusė, kuri yra 9-tuosiuose C, D, E kvadratuose. Kaip tik šioje pusėje yra buvęs pats didžiausias akmenų susikongravimas. Pašalinus viršutinės eilės išpreparuotus akmenis, vėl susidurta su tamsia žeme, suskeldėjusiais nuo karščio akmenimis bei degėjusiais. Kai kurie akmenys nuo degusių tiesiog pajudę. Jie dar išsidėstę šiaurės-pietų kryptimis 1.90 m ir rytų-vakarų kryptimis 1 m plote. Preparuojant šį apatinį akmenų grindinį tarp jų buvo randama suanglėjusių grūdų. Ypač jie buvo susikongravę kv. C-9, arčiau 10 kv. ribos. Be to, tame pačiame kvadrate buvo rastas geležinis dirbinys, nevisai aiškios paskirties. Tai būta kokio tai virbo, kurio vienas galas baigiasi trumpu plonoku kabliuku, o kitas nulaužtas. Tačiau pastarajame matosi, tordiravimo žymės. Šalia šio dirbinio surasta geležinė aštuoniukės for-

21.
mos durų kilpa. Prie šių dirbinių pastebėta kiek apdegusios medienos. Dirbiniai buvo surasti maždaug 90 cm gylėje nuo žemės paviršiaus.

Išpreparavus tamsią žemę ir pašalinus visus akmenis, tiriamojo "židinio" vietoje susidarė nedidelis ildubimas, kurio dangne atsidengė šviesus molis. Šiame šviesiame molyje tik vietomis dar matėsi tamsesnės dėmės, kurios, kaip vėliau paaiškėjo, buvo ne kas kita, kaip stulpavietės.

Ištyrus "židinio" teritoriją, atrodo, kad iš tiesų toje vietoje būta ar tai krosnies, ar viryklos, nuo kurios, gal būt, ir kilo gaisras. Kaip tik toje vietoje pačios ryškiausios gaisro liekanos. Beje, reiki^{dar} paminėti kv. D, E - 8, 9 riboje atidengtą suanglejusį didžiulį rastą, gulėjusį šiaurės-vakarų - pietryčių kryptimi. Jo ilgis apie 1.40 cm, plotis - apie 25 cm. Jis gulėjo šalia židinio tarp juodos degėsiais persotintos žemės ir prie suskeldėjusių nuo karščio akmenų. Nėra abejonės, kad ši vieta patalpoje yra buvusi kokia tai centrinė. Čia surasta didesnė dalis radinių, apie kuriuos ką tik kalbėta. Netoli šio "židinio" surasti ir 1971 metais arimo bei derliaus nuėmimo įrankių lobiai.

Kitos ploto III dalies tyrinėjimai

Tiriant "židinių" drauge skutamas visas tiriamasis plotas. Žemė visur juoda, vietomis jau prasimuša molis. Juodoje žemėje randamos labai negausios pavienės puodų šukės. Taip antai kv. 8-G rastas puodo pakraštėlis, o kv. 8-F ir kv. 9-G tuoj po akmenimis rastos kelios puodo šukės. Toje pačioje teritorijoje rasta geležinė kaltinė vinis ir dar viena maža šukelė.

Pašalinami smulkesni akmenys, gulintys laisvai žemėje. Drauge išimama juoda žemė iki apačioje besidengiančio molio. Radinių bemaž nėra, tik kv. 18 - E, F riboje tarp akmenų buvo rastos trys

stambesnės ir dvi smulkesnės puodo šukės. Atrodo, puodo būta plona-sienio, lygiu paviršiumi, puosto nežymiu skliautiniu raštu.

Pašalinant smulkesnius akmenis ir skutant juodą žemę tiriamo-jo ploto rytinėje dalyje atsidengė naujų akmenų, kurie vietomis su-daro tarsi grindinius. Pavyzdžiui, gana tamprus grindinys atsiden-gė kv. D-17, E, D - 16, 17 bei F - 16, 17, 18. Akmenys vidutinio dydžio: 23 x 20 x 12 cm, 30 x 28 x 12 cm ir pan. Išsiskiria tik keli didesni 50 x 25 x 13 cm dydžio akmenys. Vyrauja smulkesni ir vidutinio dydžio akmenys.: 22 x 15 x 11 cm, 16 x 10 x 6 cm, 16 x 13 x 14 cm. Gana tampriomis krūvomis atsidengė akmenys kv. G, H - 16, 17, 18. Akmenys panašių dydžių. Kituose kvadratuose akmenys išsibarstę daugiau pavieniai. Tarp akmenų buvo atpreparuo-ta ir stambesnių suahglėjusių rastų fragmentų. Stambesnės anglys gulėjo kv. G.-16, F - 16, ir C, D - 16. Anglių fragmentai gulėjo įvairiomis kryptimis. Smulkesni anglių fragmentai buvo atpreparuoti kv. A - 14, 15 riboje ir kv. 13-15. Tuo būdu dabar atsidengė tik kiek daugiau akmenų ir daugiau degėsių, išryškėjo tampresni akme-nų grindiniai, tačiau jų situacija liko ta pati, nes faktiškai gylis nepasikeitė.

x
x x

Ištyrus "židinių" ir atidengus visame tyriamajame plote akmenų grindinius, liko neištirta ploto vakarinėje dalyje 1971 m. daryta išpiova per kv. G, H - 1-9. Ypač daug akmenų, tiesa gana smulkių kartais suskeldėjusių nuo karščio buvo atidengta kv. H - 6, 7, 8, 9. Jie čia buvo suritę ^{vir} krūvomis, tarp jų matėsi apdeginto molio ga-balu. ~~Na~~tarta baigti ištirti šią dalį, tų pačiu gaunant pietinės sienos piūvį, kuriame jau 1971 metais, ~~jau~~ matėsi esant čia kokių tai idubimų. ~~Ne~~uimami smulkūs suskeldėję akmenys ir išimamos po

jais esančios juodos žemės. Dengiasi stambesnių akmenų krūsnis, kuris daugiausia koncentruojasi 8-tame H kvadrante. Preparuojant šiuos akmenis kv. H - 8,9 tarp akmenų atsidendę visas gana gerai išlikęs, tik pusiau stambesnių molinis puodelis, kurio viduje vėliau paašškėjo-rugiai. Puodelis kiek pasviręs vakarų kryptimi. Angos skersmuo 11 cm. Tarp akmenų buvo pastebėti pavieniai suanglėję grūdai. Puodelį pavyko išimti gana gerai. Apvalius jį, paašškėjo, kad petelių srityje jis puoštas viena banguotinio ornamento eile, o jo dugne išpaustas saulės ženklas. Aplamai puodelis labai analogiškas 1971 m. plote I viršytiniame horizonte rastajam puodeliui tiek forma, tiek dydžiu, tiek ornamentu, tiek pagaliau ir vidaus turiniu. Matyt, kad jo būta analogiškos paskirties.

Išėmus puodelį ir pašalinus akmenis, prieita prie molio, kuriame tačiau matėsi pavieniai degėsiai. Iškasus žemes per tuos du kvadratus iki 1.20 m gylio (akmenys buvo atsidendę 60 cm gyje) kv. 8-G molyje išryškėjo juodos žemės dėmė 30 x 30 cm dydžio. Joje matėsi degėsiai ir pavieniai apdegusio molio gabalai. Galimas dalykas, kad čia buvusi kokios tai stulpvietės vieta. Tačiau giliau šios dėmės forma jau nebeteko taisyklingo apskritimo, o padarytas piūvis parodė, kad jos dugno būta plokščio.

Skersinis pietinės sienos piūvis per kv. 1-9
gautas pietinėje tiriamojo ploto sienoje,

Skersinis piūvis parodė, kad būta vienalaikio nestoro kultūrinio sluoksnio. Pirmiausiaėjusi velėna 25-30 cm storio, po kuria irėjęs kultūrinis sluoksnis, kurį sudarė juoda puri žemė. Joje tat ir buvo randami akmenys, kurie tuoj dengėsi po velėna. Kultūrinio sluoksnio storis 30-35 cm. Nuo kv. 4 iki 9 kultūrinio sluoksnio apačioje matėsi nežymus griuvenų sluoksnelis, kuris neabejotinai susijęs su kv. 6 ir 7 išryškėjusia gana gilia duobe. Nuo žemės paviršiaus ji pasibaigė 1.60 - 1.65 m gylyje. Ji buvo pripildyta griuvenų

juoda žemė joje maišėsi su pelenais, o pačiame viršuje perdegusio molio gabalai. Ši duobė buvo iškasta natūraliame jau nejudintame molyje, kuris čia vakarinėje tiriamojo ploto dalyje ėmė rodytis 50-60 cm gylyje nuo žemės paviršiaus.

Kitas mažesnės duobės būta kv. 8-9 riboje. Ji baigėsi 90 cm gylyje nuo žemės paviršiaus kaip tik joje buvo atidengta akmenų krūsnis, kurioje rastas minėtas puodelis su grūdais. Aplamai, visame šiame tyrinėtame plote III jau natūraliame molyje būta kokių tai didesnių ar mažesnių duobių, gal būt kokių tai podelių, kurios gaisro metu pasipildė ^{vi}suritusiai akmenimis, šiaip griūvenomis, bei degėsiiais.

Skeršinis piūvis rytų vakarų kryptimi per kv. F

Toliau tiriant pl. III rytinę dalį, pirmiausia, daromas skersinis piūvis rytų-vakarų kryptimi per kv. F-13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. Tuo būdu jis sudarys tąsą 1971 m. daryto piūvio per tą patį kvadratą iki 13-to kv. vidurio. Padarius rytinės dalies piūvį, bus gautas piūvis per visą piliakalnio aikštelę rytų-vakarų kryptimi nuo vakarinio šlaito iki didžiojo griovio, kertančio piliakalnio aikštelę pusiau. Piūvis daromas vieno metro pločiu. Juoda žemė tarp akmenų ~~kirkama~~ tikrąsiai šaukštais. Ji sudaro palyginti nestorą 20-25 cm storio sluoksnį. Virš jos ir tarp jos randami akmenys. Pavyzdžiui kv. 14 ir iš dalies 15-tame akmenys gulėjo kiek giliau. Prie vieno akmens kv. 15 prie pat 16-to ribos jau beveik kv. G surasta maža šukelė, kuri gulėjo priglundusi prie akmenų. Čia toje vietoje buvo pastebėtas žymiai akmenų susikongravimais. Juodoje žemėje prie akmenų buvo randami degėsiiai.

Tuo būdu, padarytas piūvis parodė, kad šioje aikštelės dalyje kultūrinio sluoksnio būta nestoro. Jį sudarė akmenų grindiniai, degėsiiai juoda puri žemė, kurioje buvo randamos labai negausios

šukės. Po juo ėjo nejudintas molis. Padarytas piūvis, be to, dar parodė, kad pirminis paviršius buvo nelygus, jame būta įdubimų. Tokia viena duobė buvo konstatuota pernai kv. F-9, 10 riboje. Joje buvo surasta kokio ^{kaip vėliau paaiškėjo, katės} tai smulkaus gyvūno, griaučiai. Kitas toks, tiesa mažesnis, pagilinimas kv. F-12, 13, kur atsidengė ištisa nuo karščio suskeldėjusių akmenų krūsnis. Tokia pat, tik gilesnė duobė, kaip jau sakyta, buvo konstatuota tiriamojo ploto rytinės dalies pietinėje sienoje.

Tolimesni kultūrinio sluoksnio tyrinėjimai

Paaiškėjus kultūrinio sluoksnio sandarai ir storiui, o taip pat bemaž galutinas ištyrus vakarinę tiriamojo ploto dalį, kurioje buvo "židinyš", visas dėmesys sukonzentruojamas į rytinės dalies tyrinėjimus. Pirmiausia nutarta pašalinti visus atsidengusius akmenis ir patikrinti nestorą kultūrinį sluoksnį. Tačiau pašalinus viršutinės eilės akmenis, eilėje kvadratų pasirodė giliau buvę neišpreparuoti akmenys ir degėsiai. Tačiau, apačioje jų būtų žymiai mažiau. Atskirose vietose aptikta dar ir deginto molio gabalų.

Didesnė akmenų grupė išryškėjo ^{kv.} D, E - 12, 13. Čia ir žemė aplink akmenis tarsi tamsesnė. Ją preparuojant buvo surastas vienas kitas gyvulių kaulas, o taip pat anglių. Žymesnis degėsių plotelis atidengtas kv. E - 12 ir E - 14, 15.

Gilinant perkasą iki molio, kuris, kaip sakyta, ypač išryškėjo darytame piūvyje per kv. F, buvo randami ir pavieniai radiniai. Taip antai kv. A-13, galima sakyti jau pačioje šiaurinėje tiriamojo ploto sienoje tuoj po griuvenomis buvo surastas gelež. peilis. Peilis gulėjo ant šono, ikote pietryčių, o viršūne - šiaurės-vakarų kryptimi. Prie peilio buvo aptikta deginto molio ir akmenų, kurie paėjo po šiaurine tiriamojo ploto siena.

Preparuojant akmenų grupę, atsidengusią kv. E-14, prie vieno

didesnio akmens (jo vakariniame šone) gulėjo akmeninis itveriamasis kirvukas. Kirvukas gulėjo plokščiu šonu į perkastos dugną, ašmenimis šiaurės - rytų ir pietimi - pietvakarių kryptimi, kirvuko pentis nudužusi.

Buvo surastos ir kelios puodų šukės. Taip viena rusvos spalvos puodo šukė su kiek išlikusiu dugnu buvo surasta kv. E-17.

Tuo būdu 90 cm - 1.25 m gylyje buvo pasiektas molis. Gylis šia nevienodas, nes arčiau griovio buvo daugiau užmesta žemių. Tačiau atidengtame plote išryškėjo daratskiros akmenų grupės ir gausūs degėsiai. Akmenų grupės. Išvalius visą perkasą ir pašalinus viršutinius akmenis, ypač įdubimuose išliko dar žemiau buvusios akmenų grupės. Be jau ankščiau minėtų, tokios žymesnės akmenų grupės aptiktos sekančiose ploto vietose: didesnis akmenų plotelis yra tiriamojo ploto šiaurės rytiniame gale (prie kelmo) t.y. kv. A-16 ir kv. B-16, 17. Akmenys stambesni ir vidutinio dydžio: 30 x 19 x 14 cm, 19 x 11 x 10 cm, 15 x 14 x 6 cm ir 18 x 16 x 6 cm. Tarp akmenų rasta degėsių. Kompaktiška akmenų grupė yra buvusi kv. B-16, 17, kuri susidėjo iš vidutinio dydžio akmenų: 20 x 13 x 8 cm, 15 x 12 x 6 cm, 27 x 20 x 10 cm, 20 x 17 x 6 cm, 19 x 12 x 5 cm, 19 x 11 x 4 cm, 12 x 11 x 3 cm ir pan. Didesnio akmens gulėta kv. B, C - 15, 16 riboje. Jo dydis 50 x 49 x 22 cm. Trijų akmenų grupė atidengta kv. C-14. Jie vidutinio dydžio: 28 x 23 x 12 cm, 22 x 16 x 10 cm, 29 x 14 x 8 cm. Tarp akmenų surasta degėsių.

Kv. D- 14 atsidengė apdegusio raudono molio gabalų ir po jais nedidelių akmenų grupė. Akmenys išsidėstę nedideliame 55 x 40 m dydžio plotelyje. Didžiausias akmuo 22 x 17 x 15 cm dydžio ir mažesni 16 x 13 x 5 cm dydžio. Apdegusio molio gabalų dydis 13 x 10 x 7 cm.

Kv. E - 14 aptikta taip pat degėsių ir didokų akmenų. Trys didesni akmenys guli tarsi vienoje linijoje - pietvakarių-šiaurės rytų kryptimi. Prie vieno iš jų, kaip minėta, surastas akmeninis

įtveriamasis kirvukas. Akmenų dydžiai: 35 x 25 x 20 cm, 19 x 18 x 8 cm, 20 x 19 x 18 cm.

Didesnis akmenų plotas atsidengė ir kv. E - 16, 17. Jis apima apie 155 cm x 120 cm plotą, ištysęs rytų - vakarų kryptimi. Čia iš viso atsidengė apie 18 akmenų vidutinio ir nedidelių dydžių:

14 x 13 x 13 cm, 20 x 16 x 28 cm, 28 x 14 x 14 cm, 19 x 12 x 6 cm,

20 x 14 x 9 cm, 11 x 7 x 3 cm, 17 x 14 x 9 cm, 18 x 7 x 3 cm,

12 x 11 x 7 cm, 14 x 13 x 4 cm, 12 x 11 x 3 cm, 21 x 14 x 11 cm,

14 x 14 x 3 cm, 19 x 12 x 9 cm, 9 x 8 x 2 cm, 25 x 14 x 9 cm,

11 x 9 x 6 cm, 8 x 7 x 3 cm. Tarp akmenų būta nedidelių degėsių.

Po akmenimis žemė buvo tamsesnė dar 10 cm gyliu, tačiau jokių radi- nių joje nerasta.

Kituose kvadratuose gulėjo pavieniai įvairaus dydžio akmenys.

Toks pavienis akmuo 27 x 17 x 9 cm dydžio buvo atpreparuotas kv.

C - 15. Beveik panašaus dydžio 23 x 15 x 45 cm akmuo atidengtas kv,

D - 15 ir pan.

Degėsiai. Ypač daug degėsių atidengta kv. E - 14, 15. Čia buvo konstatuotos net 6 suanglėjusių rąstų dalys, kurios sudarė vieno ir to paties sienojaus gabalą, gulėjusį pietvakarių - šiaurės - rytų kryptimi. Jie pilnai atsidengė, kada prie šiaurinės sienos buvo įsikasta iki 1.25 m gylio, skaitant nuo 15 kvadrato. Degėsių suras- ta ir kv. B - 16. Čia rąsto būta apie 2.5 m ilgio. Prie jo žemė apdegusi. Jis ėjo per kv. B - 16 ir toliau kv. C, D - 14. Degėsių atsidengė ir kv. C - 15. Čia būta nedidelio rąstelio, apie 25 cm ilgio, 6 - 8 cm pločio bei 2 cm storio. Didesnis degėsis tęsiasi per kv. C, D - 14. Jo ilgis 63 cm, plotis - 6 cm. Aplamai didžiau- siais degėsių susikoncentravimas būtų kv. C, D - 14, iš dalies C, D - 15 -tame. Tai aiškiai čia buvusio medinio pastato sudegę sienojai, kurie labiausiai atsidengė tiriamo ploto rytinėje ir vaka- rinėje dalyje.

Stulpavietės. Užfiksavus minėtus atidengtus akmenis ir degėsius, tiriamas viso ploto III dugnas. Nuimami galutinai akmenys bei suanglėję rąstai, gulėję aikštelės pakraščiais ir skutamas visame plote atsidengęs molis. Išvalius tiriamojo ploto pagrindą, molyje atsidengė tamsesnės žemės dėmės, kurios, greičiausia, yra buvusios stulpavietėmis.

Viena jų išryškėjo kv. D-8, 9 riboje. Dėmės kontūrai apskriti, virš išryškėjusių kontūrų yra smulkių akmenų ir nedidelių deginto molio gabaliukų. Dėmės skersmuo 35 x 45 cm. Padarius skersinį piūvį paaiškėjo, kad duobutės gylis siekia 30 cm. Jos dugnas užsibaigia smailėjančiais, tarsi čia būta stulpo užtašytu galu.

Antra panaši dėmė išryškėjo kv. C-8. Jos kontūrai taip pat apskriti. Diametras 45 cm. Kontūrų ribose surasta taip pat deginto molio gabaliukų ir suskeldėjusių akmenukų. Iš padaryto skersinio piūvio paaiškėjo, kad duobės dugnas kiek susiaurintas, gylis nuo daromo piūvio viršaus 40 cm.

Trečioji dėmė - stulpavietė išryškėjo kv. D, E - 7 riboje. Jos skersmuo apie 60 cm. Šviesiame molyje tamsesnės žemės kontūrai. Dugno link duobė kiek siaurėja. Darant dėmės piūvį, pastebėta gana daug angliukų. Matyt, stulpo galas buvo apdegintas.

Sekanti dėmė įėjo į kv. E, F - 7 ribas. Jos diametras 45 cm. Padarytas piūvis parodė, kad dugno link dėmė siaurėja. Dugne dėmė turėjo 35 cm skersmenį. Duobės gylis yra buvęs 30 cm.

Kv. C - 7, 8 riboje atsidengė pailgos formos dėmė, apie 80 cm ilgio ir 50 cm pločio, ištišusi šiaurės - pietų kryptimi. Ji atsidengė 50 cm gylyje skaitant nuo šiaurinės sienos 8-to kuoliuko. Preparuojant šią dėmę giliau, maždaug 55-60 cm gylyje, išryškėjo dar atskiros dėmės - stulpavietės, buvusios viena šalia kitos, iki šių dėmių išsiskyrimo žemė buvo labai tamsi, joje daug deginto molio gabaliukų. Viena iš šių dėmių buvo labai gili. Nuo minėto gilumo ji

ėjusi dar 1.10 m gylyn. Jos skersmuo viršuje 40, apačioje 30 cm. Matyt čia būta labai giliai įkasto stulpo. Antroji dėmė mažiau ryški. Jos ir skersmuo kiek mažesnis, būtent 25 x 27 cm. Bet ir ji buvusi gili. Pasibaigė 1 m gylyje nuo jos išryškėjimo. Jos šonai ir dugnas lygūs. Kontūrų viršuje gulėjo gana didelis deginto molio gabalas.

Ir dar viena stulpavietė buvo pastebėta kv. F, G - 9 riboje, darant čia skersinį piūvį. Viršuje matėsi tik tamsi žemė, virš kurios gulėjo kumščio dydžio akmenys. Nuėmus akmenis, po jais surasta angliukų ir deginto molio gabaliukų. Dėmės skersmuo 20 cm. Dėmėėjusi gylyn dar 70 cm visur ji buvusi vienodo skersmens. Visą laiką buvo pastebimi smulkūs angliukai.

Patikrinus visas molyje išryškėjusias dėmes, o taip pat vietas po nuimtais suanglėjusiais rąstais, akmenimis, visur atsidengė sviesus nejudintas molis. Padarytas piūvis rytų-vakarų kryptimi per kv. F vakarinėje dalyje 1 m ir rytinėje - 2 m gyliu parodė, kad toliau eina molis be jokių pakitimų. Aišku, kad čia turėjome reikalo su nestoru vienalaikiu kultūriniu sluoksniu..

Kad įsitikinti, jog iš tiesų giliau nėra kultūrinio sluoksnio, dar buvo padarytas vienas piūvis šiaurės - pietų kryptimi. Faktiškai tai buvo pagilintas anksčiau darytas piūvis per "židini", būtent per kv. 10. Čia buvo įsikasta iki 1.20 m ir vaizdas visur analogiškas.

Šiaurinės tirtos ploto III sienos piūvis

Išvalius visą tirtą plotą iki nejudinto molio, per kurį dar buvo padaryti patikrinantys piūviai tiek rytų-vakarų, tiek šiaurės-pietų kryptimi, buvo palygintos ploto šiaurinė ir pietinė siena.

Labai charakteringas buvo šiaurinės sienos piūvis. Piliakalnio paviršius, kaip žinome, nebuvo lygus. Jame ypač gerai matėsi iš

griovio išmestos žemės, todėl rytinėje dalyje prie buvusio griovio aikštelės terėnas yra buvęs aukštesnis, kai tuo tarpu vakarinėje dalyje - žemesnis. Rytinėje dalyje piūvyje labai ryškiai išsiskyrė iš griovio išmestas molis, po kuriuo ir virš kurioėjusi juoda žemė. Molio sluoksnis vietomis ypač arčiau griovio siekė iki 40 cm storio, vakarų kryptimi vis siaurėjo, kol kv. 12 visai išnyko. Kultūrinis sluoksnis šiame piūvyje išryškėjo perdegusiomis griuvenomis, mėjusiomis senuoju piliakalnio paviršiumi. Šis griuvenų sluoksnis 10-15 cm, o vietomis iki 20 cm storioėjo gana tiesia linija, maždaug tame gylyje, kuriame aikštelėje atsidengė akmenys. Pastarieji irgi labai gerai matosi skersiniame piūvyje. Suprantama, kad dėl buvusio tereno nevienodo aukščio, kv. 9, 10, 11, kultūrinis sluoksnis atsidengė jau 50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, tuo tarpu kv. 13, 14, 15 jis pradėjo dengtis 85-90 cm gylyje irėjo iki 1.20 cm gylio. Čia kultūrinį sluoksnį sudarė perdegęs graužas, apdeginto molio fragmentai, pasakytume, kokios tai statybinės griuvenos. Kadangi čia tyrime reikalo su pačiu aikštelės paviršiu pakraščiu, galimas dalykas, kad čia galėjusios būti gynybinės sienos, mėjusios aikštelės pakraščiais, liekanos. Tokios liekanos buvo konstatuotos 1971 m. vakarinėje aikštelės dalyje.

Pietinės sienos skersinis piūvis per kv. 13 - 20

Pietinės sienos skersinis piūvis per kv. 1-9 jau buvo aprašytas (žiūr. psl. 23). Baigiant tirti plotą III, buvo išlyginta siena per kv. 13-20, t.y. rytinės tirtos ploto dalies pietinė siena. Joje ypač gerai matėsi užmestas molio sluoksnis iš iškasto griovio,ėjusio skersai pylimo aikštelę. Viršujeėjo apie 20 cm storio juodos žemės sluoksnis - velėna. Po ja, kaip tik būtent tas užmesto molio sluoksnis, kuris aukščiausioje vietoje kv. 16, 17ėjo 80-90 cm storio. Po šiuo molio sluoksniuėjo kultūrinis sluoksnis, kuriame

atsidengė akmenų grupės bei grindiniai. Kultūrinio sluoksnio storis 20-40 cm. Po juo - nepajudintas molis.

Tuo būdu visi piūviai parodė, kad šioje aikštelės dalyje turime reikalo su vieno laikotarpiu, palyginti, nestoru kultūriniu sluoksniu.

Trumpos išvados

Išvalius perkamos dugną ir padarius atitinkamus skersinius piūvius, ploto III tyrinėjimai laikomi baigtais. Nekyla abejonės, kad čia stovėjęs pastatas, kuris savo metu sudegė. Nuo jo tat ir liko suanglėjusių žemutinių sienų liekanos, akmenys, "židinyje", stulpavietės. "Židinio" pavadinimas yra sąlyginis. Iš griuvenų liekanų nieko negalima pasakyti apie buvusios šildymo sistemos charakterį, o juk tai savo keliu apsprendžia pastato paskirtį. Aišku, kad patalpa buvo apkūrenama, nuo čia ir bus kilęs gaisras, sudeginęs visą pastatą. Labiausiai ugnies paliesta teritorija buvo "židinio" vietoje. Čia ir radiniai buvo daugiausia paliesti ugnies. Kiti radiniai, gulėję labiau nuo "židinio" teritorijos, kaip, pavyzdžiui, ariamųjų įrankių - noragų - lobis buvo beveik nepaliestas ugnies.

Maišiagalos piliabalis
1971 m

PLOTAS III

1. Cilindrinės spynos raktas, gelež., rakinamoji dalis išlikusi nepilnai, ilgis 11 cm, plotis 1 cm. Rasta kv. E-2, 3 (10, 11), gil. 10 cm.
2. Kaplys, gelež., pentinis, pentis prailginta, ašmenys pplatė“ a į abi puses. Ilgis 15 cm, ašmenų plotis 7,5 cm, penties ilgis 10 cm. Rasta kv. F-2 (10), 30 cm gil.
3. Noragas, gelež., viena įmovos atkraštė nulūžusi. Ilgis 13,5 cm, pl. 6,5 cm. Rasta kv. F-2 (10), 45 cm gil.
4. Noragas, gelež., įmovos kampas nulūžęs. Ilgis 20,3 cm, pl. 10,3 cm. Rasta kv. F-2 (10), 45 cm gil. - įvartytas į kitą noragą.
5. Noragas, gelež., gerame stovyje. Ilgis 17,5 cm, pl. 7 cm - įvartytas noragas Nr. 4. Rasta kv. F-2 (10), 45 cm gil.
6. Apkalas, žalv., su dviem kniedėmis, plokščios, išlenktos puslankiu, abu galai lūžę. Atstumas tarp galų 2 cm, plotis 1 cm. Rasta kv. L-1 (9), 45 cm gil.
7. Peilio įkotė su geležtės galimi, gelež. Ilgis 6,5 cm, įkotės ilgis 4 cm, plotis geležtės 1,5 cm. Rasta kv. M-1 (9), gil. 65 cm.
8. Peilis, gelež., įkotė nulūžusi, ilgis 10,5 cm, geležtės ilgis 8,2 cm, plotis 1,5 cm. Rasta kv. K-3 (11), 55 cm gil.
9. Skardelė, žalv., išgaubta. Ilgis 2,7 cm. Rasta kv. B-5, gil. 10 cm.
10. Dirbinys, gelež., sulenktas pusiau - kablys? Sulenktojo ilgis 4,9 cm, atstumas tarp galų 2,6 cm. Rasta kv. E-2 (10), gil. 10 cm.
11. Segė, žalv., plokštelinė, adata neišlikusi. Skersmuo 40 cm. Rasta kv. E-2 (10), gil. 65 cm.

2.

12. Dalgis, gelež., viršūnė nulūžusi, apdegęs nuo ugnies.

Atstumas tarp galų 50 cm, ašmenų plotis 4 cm. Rasta kv. DE-7, gil. 45 cm.

13. Dalgis, gelež., apdegęs ugnyje. Atstumas tarp galų 45 cm, ašmenų plotis 4 cm. Rasta kv. DE-7, gil. 45 cm.

14. Dalgis, gelež., nudilusiais ašmenimis, apdegęs. Atstumas tarp galų 44,5 cm, plotis 3 cm. Rasta kv. DE-7, gil. 45 cm.

15. Piautuvas, nudilusiais ašmenimis, įkotės galas nulūžęs. Atstumas tarp galų 43 cm, ašmenų plotis 2 cm. Rasta kv. DE-7, gil. 45 cm.

16. Piautuvas, gelež., nudilusiais ašmenimis, perlūžęs pusiau, viršūnė deformuota, apdegęs. Atstumas tarp galų 45 cm, plotis 1,5 cm. Rasta kv. DE-7, gil. 45 cm.

17. Piautuvas, gelež., nudilusiais ašmenimis, apdegęs. Atstumas tarp galų 43 cm, pl. 2 cm.

18. Piautuvas, gelež., apdegęs. Atstumas tarp galų 49 cm, plotis 3 cm. Rasta kv. DE-7, gil. 45 cm.

Ploto III k e r a m i k a

1. Puodo šukė, žiesta, pilkšvai juosvos spalvos, vidinė pusė tamsi. Paviršius aptrupėjęs. Storis 0,6 cm. Rasta kv. 1-g(9), 30 cm gil.

2. Puodo šukės, žiesta, pilkšva, puošta ištisai lygiagrečiomis linijomis. Storis 1,1 cm. Rasta kv. 2-N(10), 40 cm gil.

3. Puodo šukė, žiesta, juodos spalvos, išorinėje pusėje turi skylimėlius. Storis 0,6 cm. Rasta kv. M-5 (13), 30-40 cm gil.

- 4. Puodo šukė, žiesta, juosvai pilkšvos spalvos, paviršius lygus. Storis 0,7 cm. Rasta kv. 1-G (9), 35-40 cm gil.
- 5. Puodo šukė, žiesta, juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Rasta kv. 1-G (9), 35-40 cm gil.
- 6. Puodo šukė, žiesta, juosva, puošta horizontaliomis linijomis. Storis 0,6 cm. Rasta kv. G-1, 2, (9, 10), gil. 35-40 cm.
- 7. Puodo šukė, žiesta, juosva, vidinė pusė turi ryškias horizontalias linijas, paviršiaus linijos yra kiek blankesnės. Storis 0,5 cm. Rasta kv. G-1, 2 (9, 10), 35-40 cm gil.
- 8. Puodo angos kraštas, žiestas, juosvos spalvos, kaklelis išprofiluotas. Petelių srityje puošta įstryžomis įkartomis. Rasta kv. C-1, 2 (9, 10), 35-40 cm gil.
- 9. Puodo šono šukė, žiesta, juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Storis 0,7 cm. Rasta kv. G-1, 2 (9, 10), gil. 30-40 cm.
- 10. Puodo šukė, žiesta, rusvos spalvos, paviršius apdūžęs. Storis 0,6 cm. Rasta kv. G-1, 2 (9, 10), 30-40 cm gil.
- 11. Puodo angos kraštas, žiestas, juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Storis 0,5 cm. Rasta kv. G-1, 2 (9, 10), 30-40 cm gil.
- 12-13. Puodo šukės, žiestos, juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Storis 0,7 cm. Rasta kv. G-1, 2 (9, 10). 30-40 cm gil.
- 14. Puodo šukės, žiestos, pilkšvai rusvos spalvos, lygiu paviršiumi. Storis 0,9 cm. Rasta kv. HI-4, 5 (12, 13), 45 cm gil.

4.

15. Puodo šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, rusvai pilkšvos spalvos. Storis 0,9 cm. Rasta kv. N-2 (10), gil. 40 cm.
16. Dvi šukės, žiestos, puoštos banguotinėmis linijomis, pilkšvai rusvos spalvos. Storis 1,1 cm. Rasta kv. N-2 (10), 40 cm gil.
17. Puodo šukė, žiesta, pilkšvai rusvos spalvos, puošta banguotinėmis linijomis. Storis 1,1 cm. Rasta kv. O-3, 45 cm gil.
18. Puodo šukė, žiesta, pilkšvai rusvos spalvos, puošta banguotinėmis linijomis. Storis 1,1 cm. Rasta kv. I-4, gil. 40 cm.
19. Puodo šukė, žiesta juosvos spalvos, puošta banguotiniu ornamentu, storis 1,5 cm. Rasta kv. O-3, gil. 40 cm.
20. Puodo šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, rusvai juosvos spalvos. Storis 0,7 cm. Rasta kv. 4-L (12), gil. 45 cm.
21. Puodo šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, labai apdegusi rusvos spalvos. Storis 1,4 cm. Rasta kv. C-4 (12), gil. 45 cm.
22. Puodo šukė, žiesta, pilkšvai rusvos spalvos, su išpaustu lygiagrečių linijų ornamentu. Storis 1,1 cm. Rasta kv. O-4 (12), 45 cm gil.
23. Puodo šukė, žiesta, perdegusi, juosvos spalvos. Storis 1,4 cm. Rasta kv. M-3 (11), gil. 45 cm.
24. Puodo šukė, žiesta, pilkšvai juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Storis 1,2 cm. Rasta kv. M-3 (11), gil. 45 cm.
25. Puodo šukė, žiesta, rusvos spalvos, lygiu paviršiumi, storis 1,1 cm.
26. Dvylika šukių, žiestų, lygiu paviršiumi, rusvos ir rusvai pilkšvos spalvos. Storis 0,7-1 cm. Rasta kv. G-2, (10), gil. 45 cm.

5.

27. Šešios puodo šukės, perdegusios, juosvos ir rusvai juosvos spalvos. Rasta kv. N-2 (10), gil. 45 cm.
28. Puodo šukė, perdegusi, rusvai juosvos spalvos. Storis 2,7 cm. Rasta kv. O-1 (9), gil. 45 cm.
29. Šešios puodo šukės, perdegusios, rusvai juosvos spalvos. Storis 2,8-3 cm. Rasta kv. R-1(9), gil. 50 cm.
30. Trys šukės, rusvai juosvos spalvos, žiestos, lygiu paviršiumi. Storis 1,1-1,2 cm. Rasta kv. I, K-5 (13), gil. 50 cm.
31. Puodo šukė, pilkšvai juosvos spalvos, žiesta, puošta banguota linija. Storis 0,9 cm. Rasta kv. K-5 (13), gil. 50cm.
32. Puodo šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, pilkšvai juosvos spalvos. Storis 0,8 cm. Rasta kv. N-2 (10), gil. 50 cm.
33. Puodo šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, pilkšvai rusvos spalvos. Storis 0,9 cm. Rasta kv. P-2 (10), gil. 55 cm.
34. Puodo šukė, žiesta, puošta banguota linija, rusvai pilkšvos spalvos. Storis 0,7 cm. Rasta kv. P-2 (10), gil. 55 cm.
35. Trys vieno puodo šukės, žiestos, rusvai juosvos spalvos, puoštos giliais, plačiais, horizontaliais grioveliais. Storis 1,3 cm. Rasta kv. R-1(9), gil. 50 cm.
36. Dvi puodo šukės, perdegusios, juosvos spalvos. Storis 2,3 cm. Rasta kv. R-1 (9), gil. 50 cm.
37. Puodo šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, rusvai juosvos spalvos. Storis 0,9 cm. Rasta kv. P-1 (9), gil. 55 cm.
38. Penkios šukės, žiestos, lygiu paviršiumi, rusvai juosvos spalvos. Storis 1 cm. Rasta kv. N-1 (9), gil. 50 cm.
39. Puodo šukė, žiesta, puošta gnaibytiniu ornamentu, storis 1 cm. Rasta kv. N-1 (9), 70 cm gil.

6.

40. Puodo šukė, žiesta, pilkšvai rusvos spalvos, puošta banguomis linijomis. Storis 0,8 cm. Rasta kv. G-5, (13), gil. 60-70 cm.
41. Puodo šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, juosvos spalvos. Storis 0,7 cm. Rasta kv. R-2 (10), gil. 77 cm.
42. Dvi puodo šukelės, žiestos, lygiu paviršiumi, rusvai juosvos spalvos. Storis 0,7 cm. Rasta kv. E-3 (11), 1,1 m gil.
43. Puodo šukių lizdas, iš viso 15 didesnių šukių, rusvai juosvos spalvos, petelių srityje puošta bangiuota linija. Storis 0,7 cm. Rasta kv. B-4 (12), gil. 1,1 m.

Ploto III išpiova

44. Dvi puodo šukės, žiestos, juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Storis 0,7 cm. Rasta kv. G-H, gil. 30 cm.
45. Dvi puodo šukės, žiestos, juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Viena iš jų puošta išstrižų įkartinę eile. Storis 0,7-0,8 cm. Rasta kv. G-H, gil. 35 cm.
46. Puodo šukė, žiesta, juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Storis 0,6 cm. Rasta kv. G-H, gil. 55 cm.
47. Puodo šukė, žiesta, rusvai juosvos spalvos, paviršius nutrinęs. Storis 0,7 cm. Rasta kv. G-H, gil. 50 cm.
48. Puodo šukė, žiesta, rusvai juosvos spalvos, sudegusi ugnyje. Storis 1,3 cm. Rasta kv. B-4, gil. 1,24 cm.

Plotas III (trikampis)

49. Dvi puodų šukės, žiestos, angos kraštas ir peteliai, juosvos spalvos. Angos kraštas yra lygiu paviršiumi, kita šukė puošta banguomis linijomis. Storis 0,7 cm. Rasta kv. D, gil. 20-40 cm.
50. Puodo šono šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, juosva. Storis 0,7 cm. Rasta kv. E- trikampis, 20-40 cm gil.
51. Puodo šono šukė, žiesta, lygiu paviršiumi, geros kokybės.

14)

Maišiagalos piliakalnis

1972 m.

Radinių sąrašas

Pl. III

1. Kirvukas, akmeninis, įtveriamasis. Ilgis 8 cm, ašmenų plotis - 5 cm. Rasta kv. E-14, 90 cm gil.
2. Dirbinys, gelež., aštuoniukės formos kilpomis. Viena kilpa didesnė, antra mažesnė. Vienas dirbinio galas prie kilpos užsibai- gia užlenkimu. Ilgis 9 cm, kilpų ilgis 3 ir 4,5 cm, plotis 2 cm. Rasta židinyje kv. 9-C, 90 cm gil.
3. Apyrankė, žalv. nežymiai platėjančiais galais, ornamentuota horizontaliais grioveliais, paplokščios formos ir labai sunykusi. Rasta kv. DE-10, 85 cm gil.
4. Peilio kriaunelė, kaulinė, tuščiavidurė, vienas galaž platėjantis. Kriaunelės viršus ir apačia ornamentuota įrėžtais ver- tikaliais brūkšneliais ir trikampaiais. Viršutinėje kriaunelės da- lyje brūkšniai ir trikampiai komponuoti kartu. Apatinėje kriaunelės dalyje yra nuskilimas.ū Rasta kv. C-10, 85 cm gil.
5. Piautuvus, gelež., nudilusiais ašmenimis, viršūnė įlūžusi. Atstumas tarp galų 37 cm, ašmenų plotis 2 cm, įkotės ilgis 10 cm.
6. Dalgis, gelež., apdegęs ugnyje, viršūnė smailėjanti. Atstu- mas tarp galų 42,5 cm, ašmenų plotis 4,5 cm. Rasta kv. C-11, 1,5 cm gil.
7. Dirbinys, gelež., vienas galas smailėjantis, atlenktas į išorę. Ilgis 18,5 cm, kitas galas užsuktas kaip gražto. Rasta kv. 9-C, "židinyje", 90 cm gil.

2.

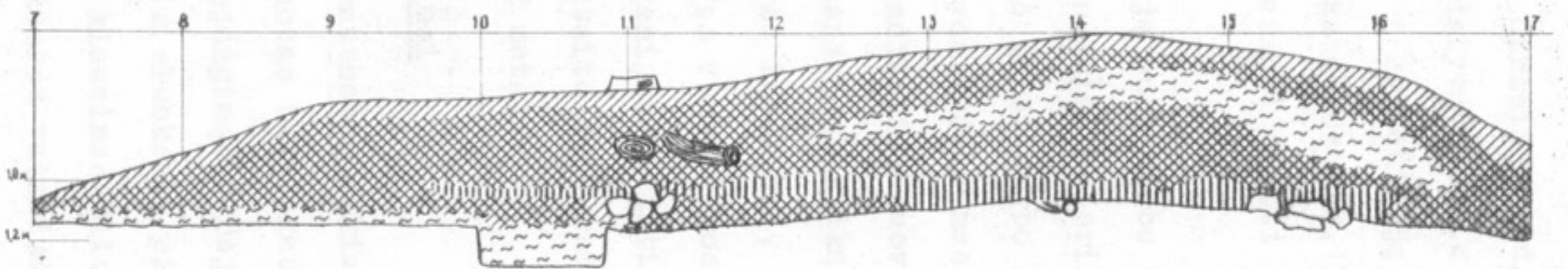
8. Peilis, gelež., viršūnė nulūžusi, ilgis 16 cm, geležtės ilgis 11 cm, plotis 1,5 cm, įkotės ilgis 4 cm.

Keramikos sąrašas

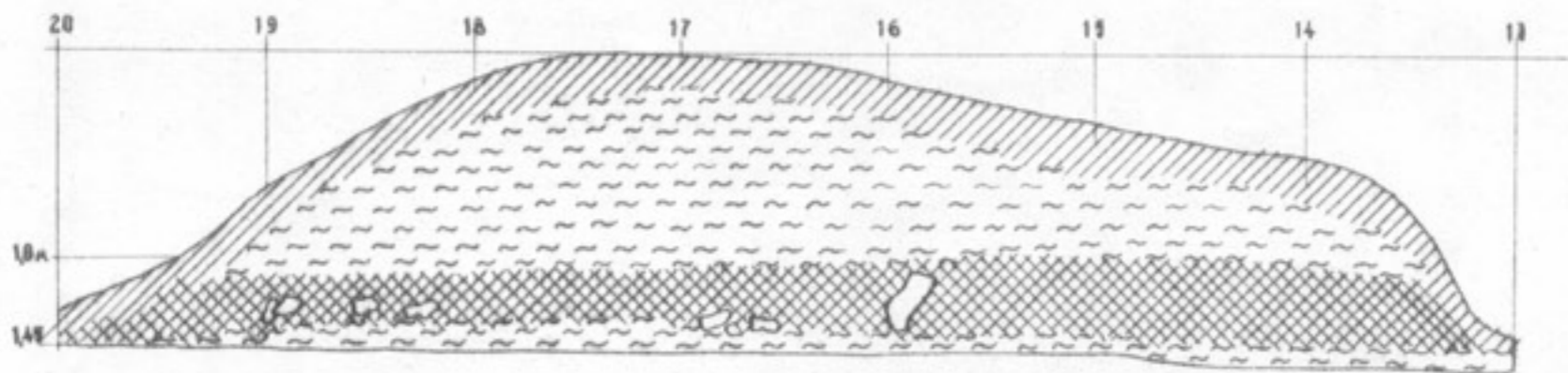
Pl. III

1. Puodo šukė, žiesta, juosvos spalvos, lygiu paviršiumi. Rasta kv. F-8, gil. 50-60 cm.
2. Puodo šukė, žiesta, rusvos spalvos, lygiu paviršiumi. Rasta kv. G-9, 50-60 cm gil.
3. Puodo pakraštėlis, žiestas, rusvos spalvos. Rasta kv. G-8, 50-60 cm gil.
4. Puodo šukė, žiesta, profiliuota, petelių srityje puošta banguotiniu ornamentu. Rasta kv. E-11, 12, 90 cm gil.
5. Keturios puodo šukės, žiestos, rusvos spalvos, storasienio puodo dugno ir šono fragmentai. Rasta kv. E-16, 90 cm gil.
6. Puodo šukė, juosvos spalvos, žiesta, puošta banguotiniu ornamentu. Rasta kv. G-9, 50-60 cm gil.
7. Penkios puodo šukės (trys stambesnės ir dvi smulkios), rusvos spalvos, ornamentas banguotinis. Rasta kv. 18-EF, riboje, tarp akmenų.
8. Molinis puodelis, pripildytas suanglėjusių grūdų. Skilęs puodelis. Petelių srityje puoštą banguotiniu raštu. Dugne ženklai. Rasta kv. 8, 9-H riboje.

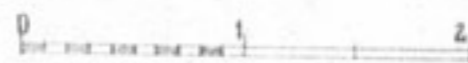
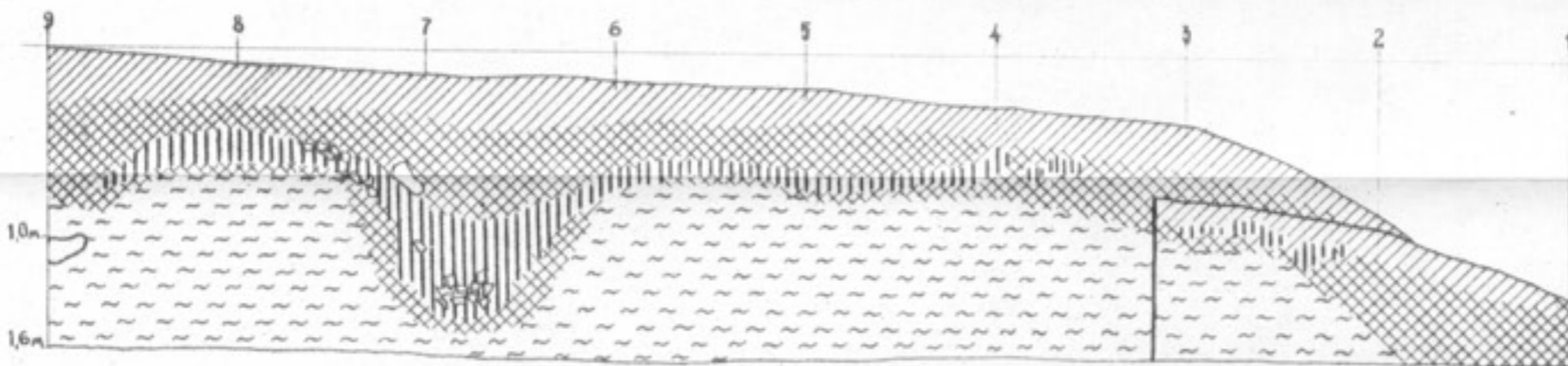
ŠIAURIMĒS SIEMOS PIŪVIS PL. III

PIETIMĒS SIEMOS PIŪVIS PL. III

PIETIMĒS SIEMOS PIŪVIS PL. III

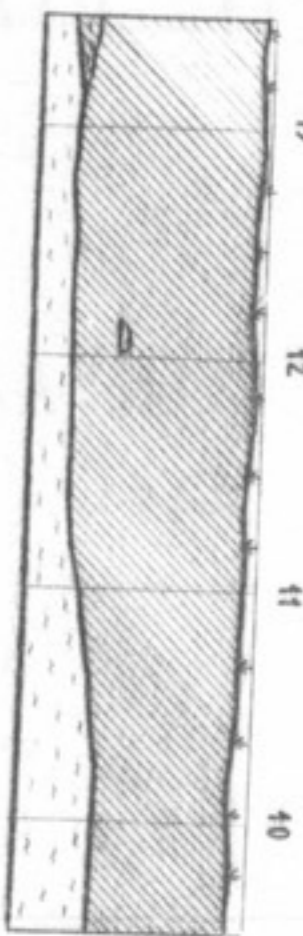
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

MAIŠIAGALOS PILIAKALNIS

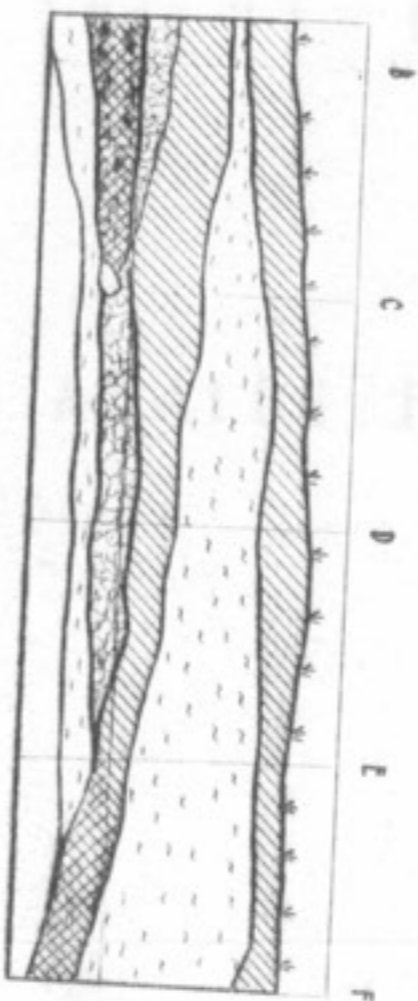
III PLOTAS

1972

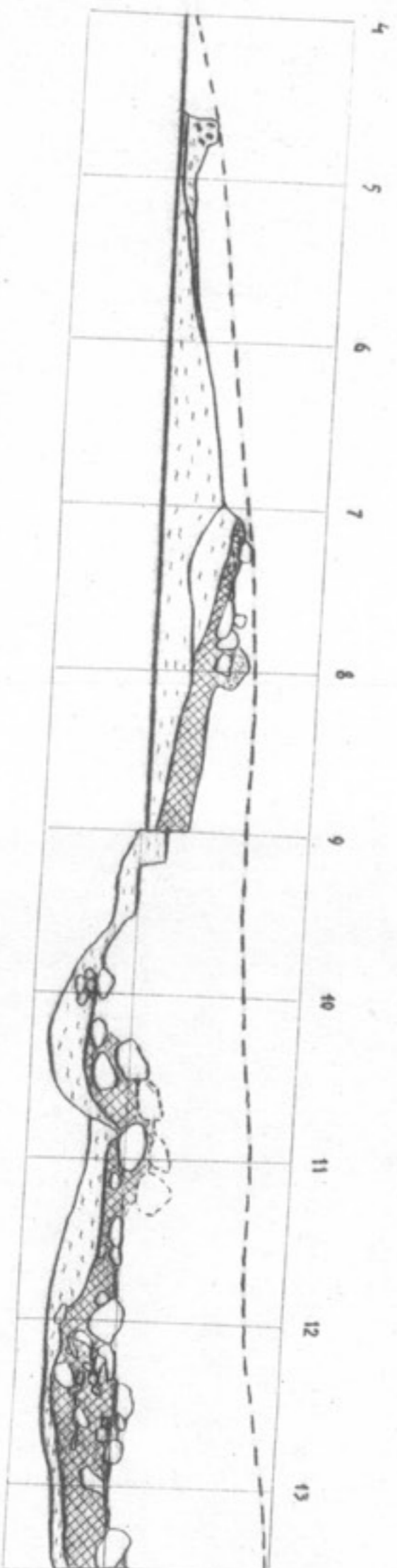
PIETINĖ SIENA, KV.5

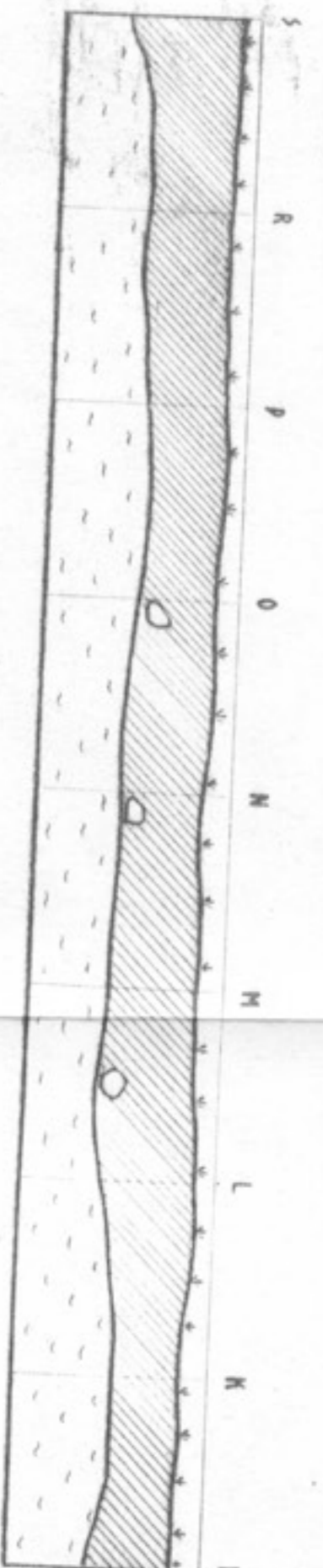
RYTINĖ SIENA

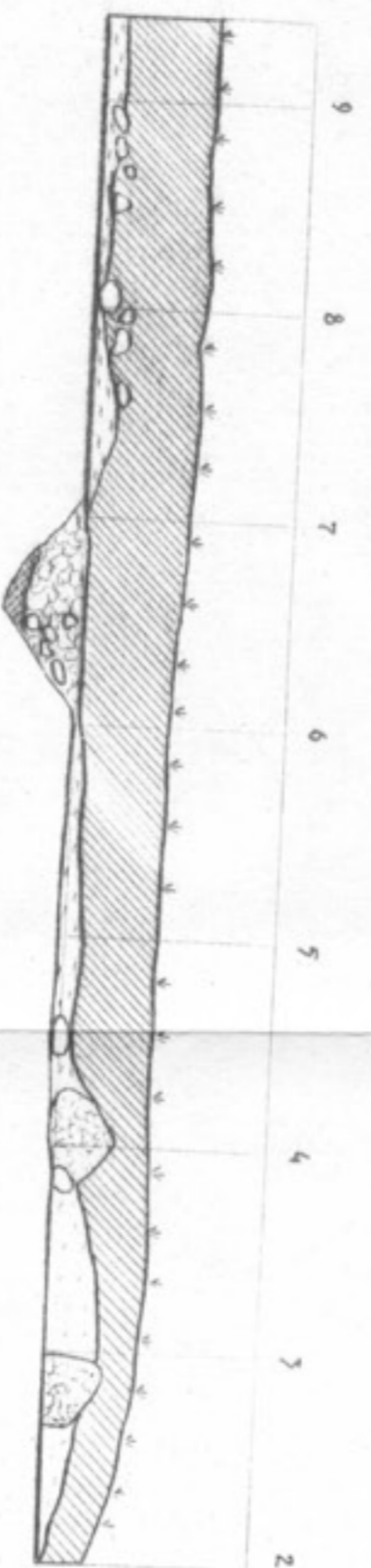
PIŪVIS PER KV.6

VAKARINĖ SIENA

PIETINĖ SIENA, KV.1

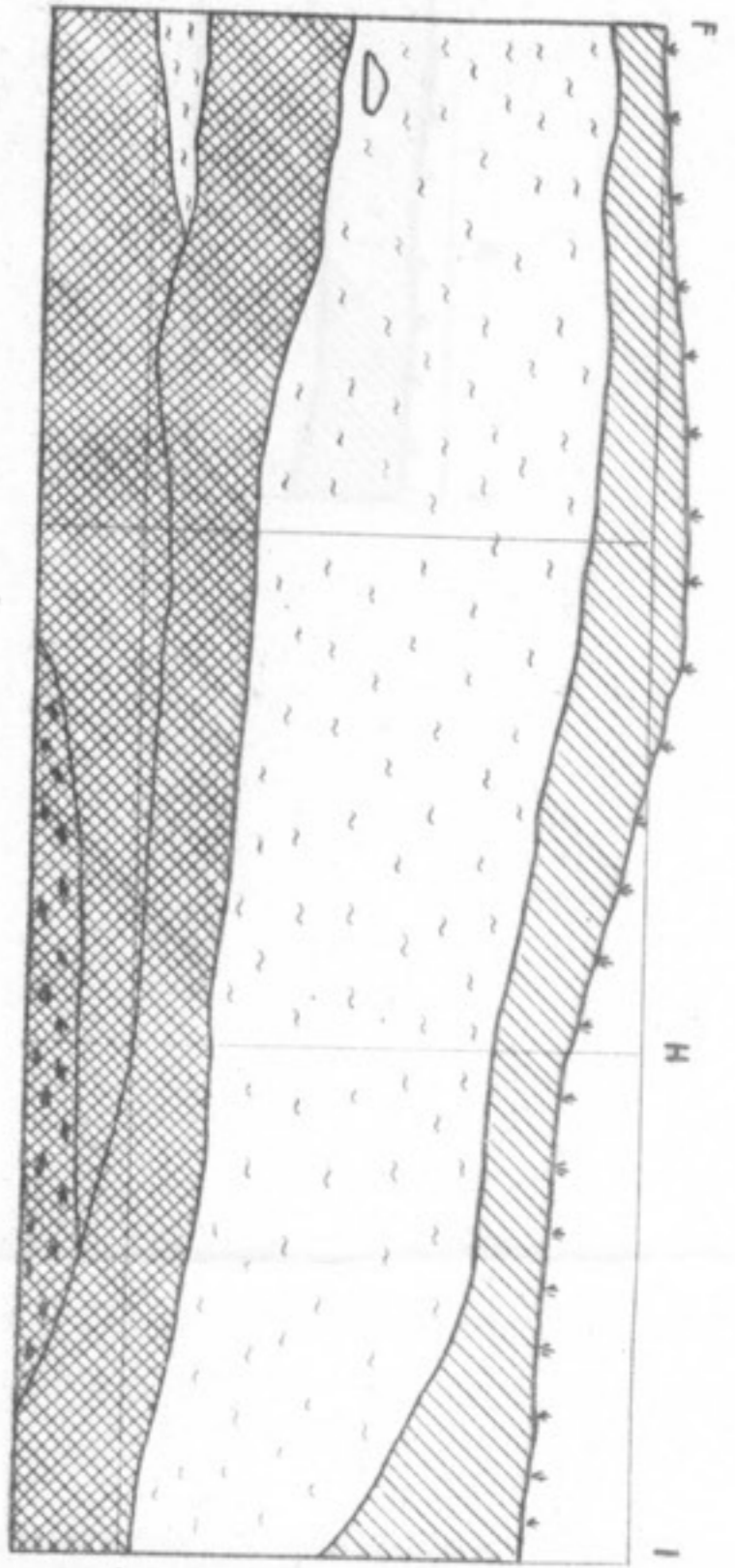

PIŪVIS PER KV.F

- MAIŠIAGALOS PILIAKALNIS
 PLOTAS III
 M 1:20
- VĖLINĖ
 - JUODA ŽEMĖ
 - PILKA ŽEMĖ
 - MOLIS
 - AKMENYS
 - DEGĖSIAI
 - PLŪKTAS DEG. MOLIS
 - KELTMAS

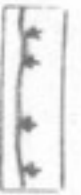

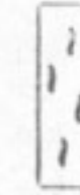
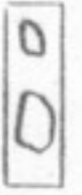

RYTINĖ SIENA

M 1:10

GYLIS 1,30m.

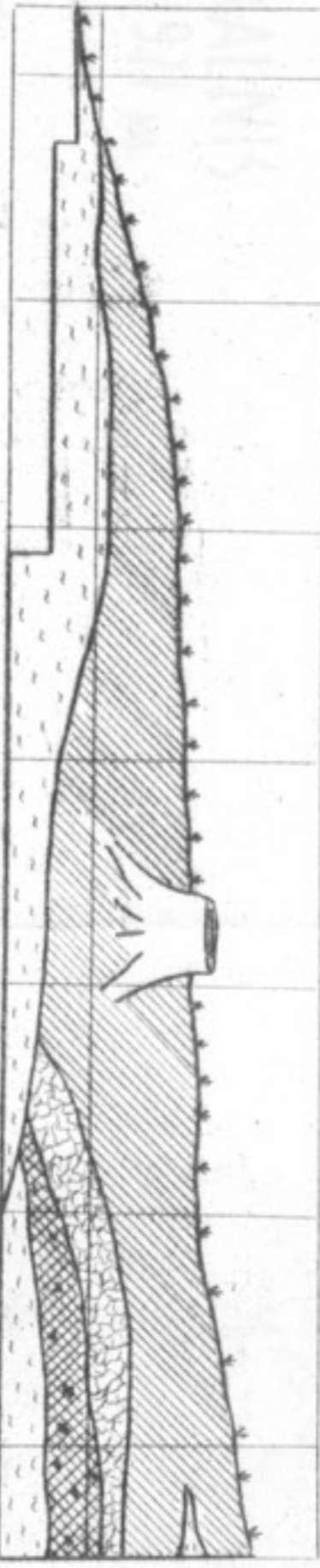
GYLIS 0,75m.

- - VEĖĖMA
- - JUODA ŽEMĖ
- - PILKA ŽEMĖ
- - MOLIS
- - AKMENYS
- - DEČĖSIAI
- - PĪŪKTAS DEČ. MOLIS
- - KELMAS

PIŪVIAI

M 1:20

ŠIAURINĖ SIENA

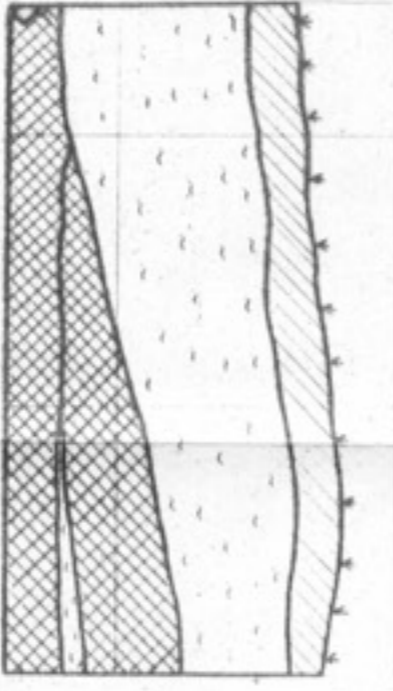

LAUKO NUMERACIJA: 0 7 4 9 2 10 3 11 4 12 5 13

KV. 133

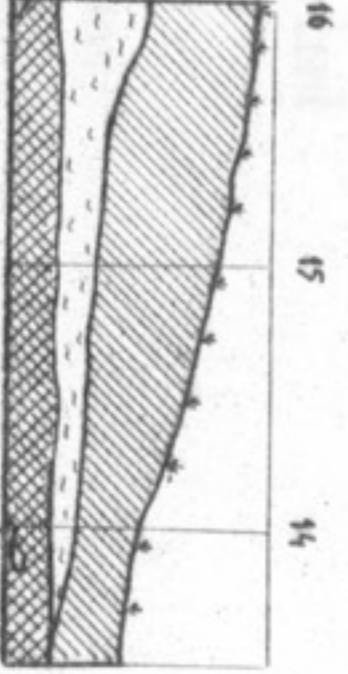
ŠIAURINĖ SIENA, KV. F

6 7 8

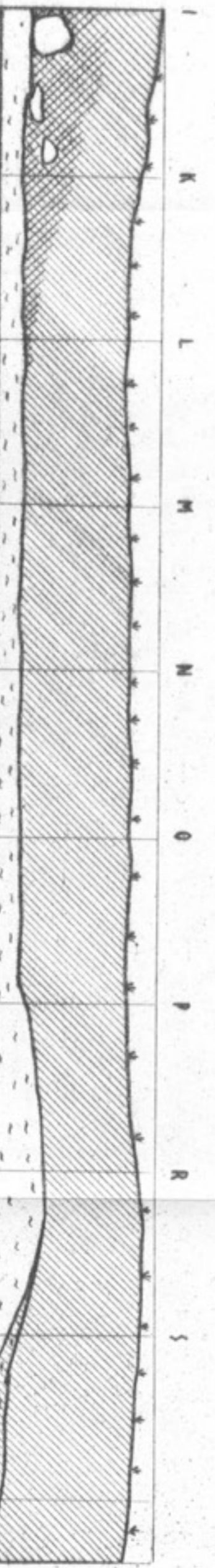
14 15 16

PICINĖ SIENA, KV. I

16 15 14

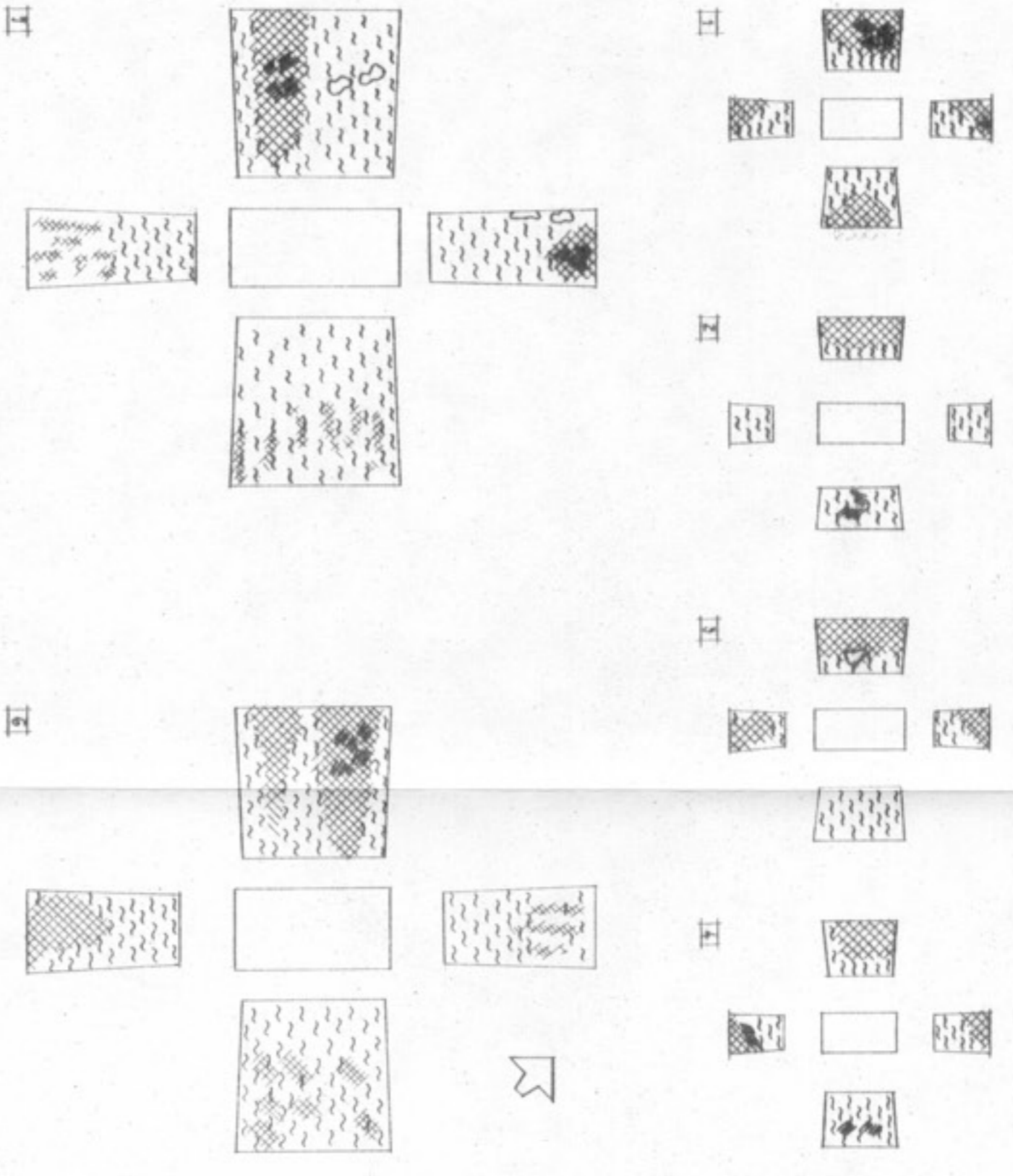
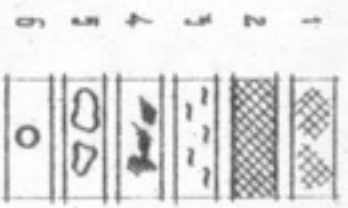
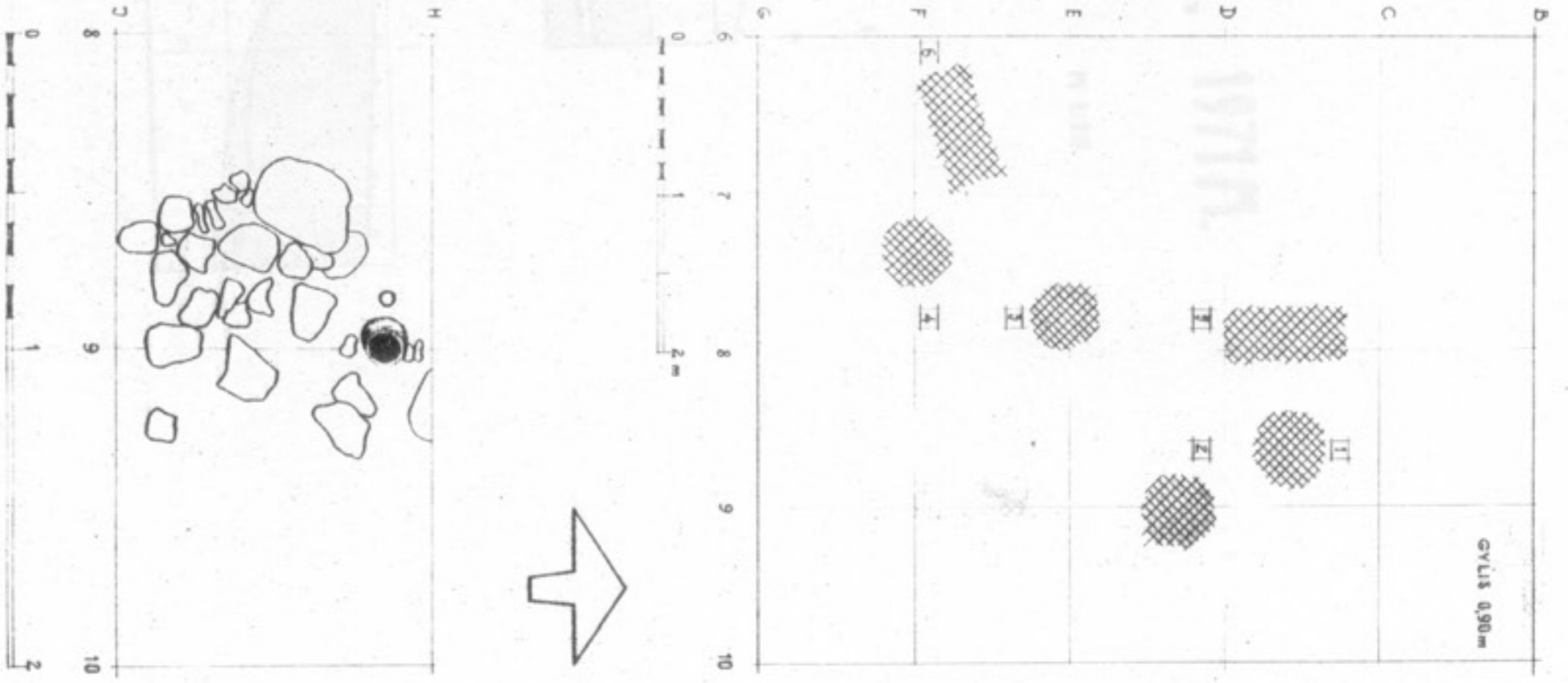
RYTINĖ SIENA

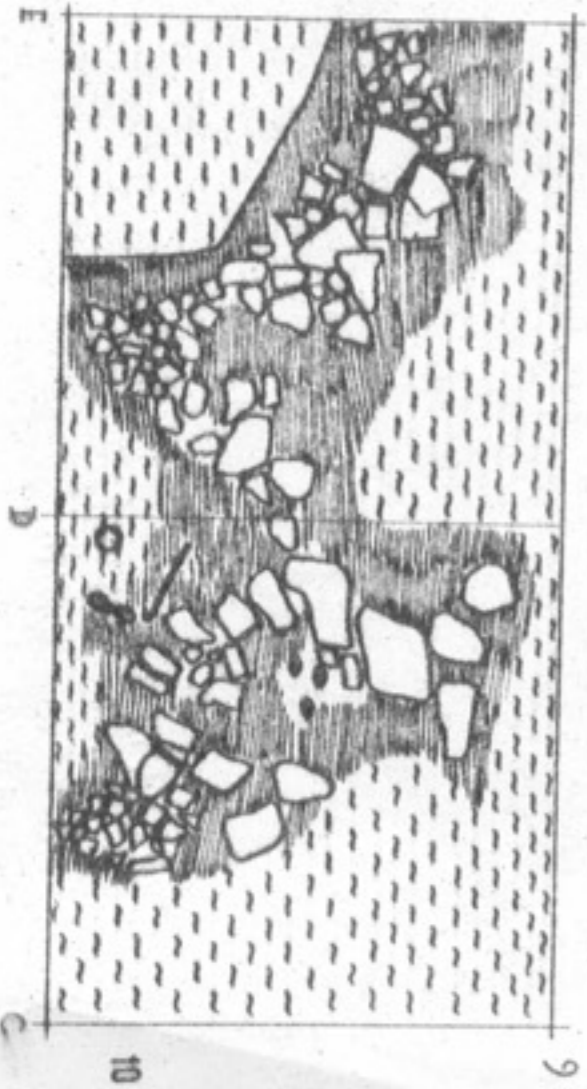
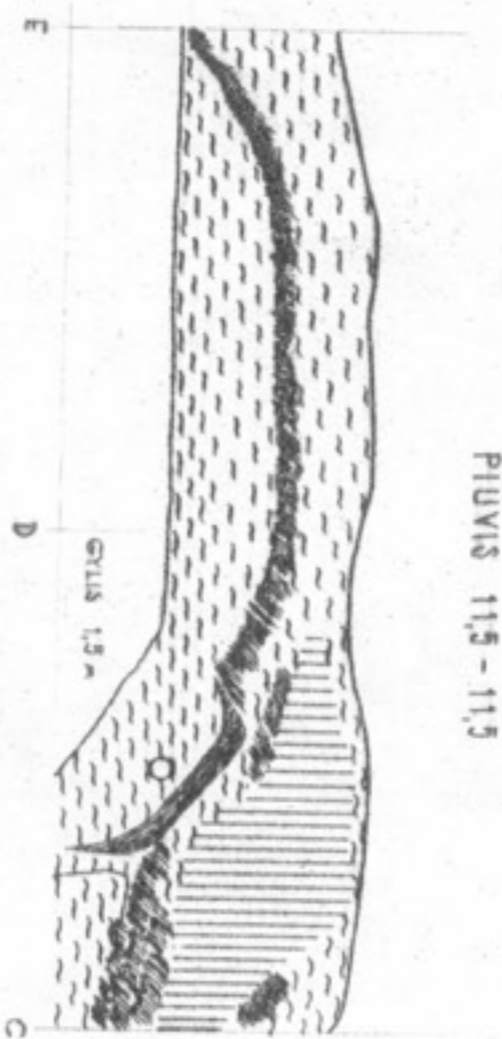
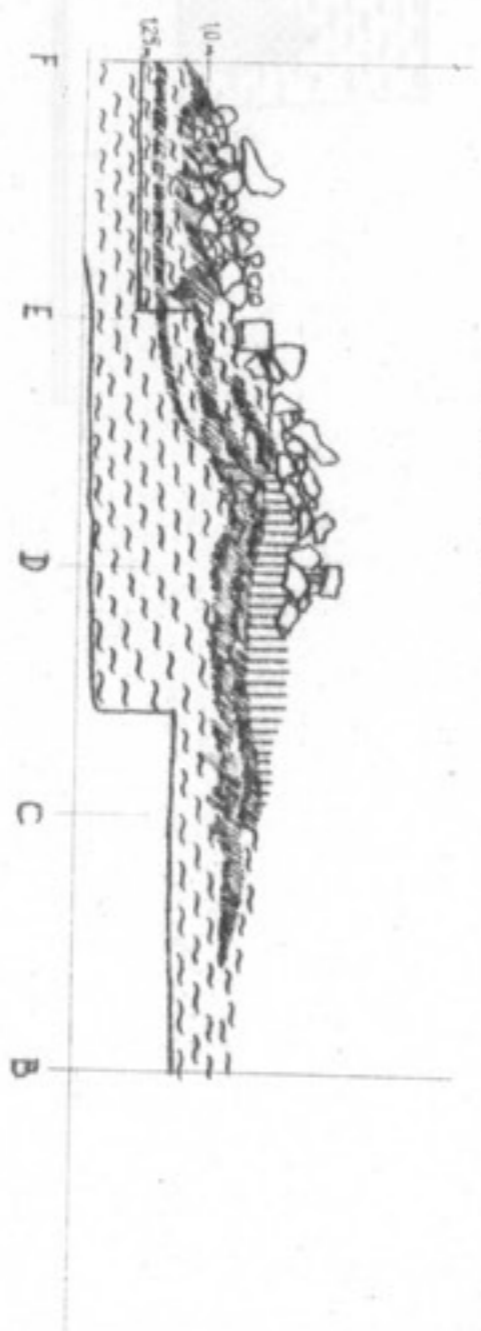
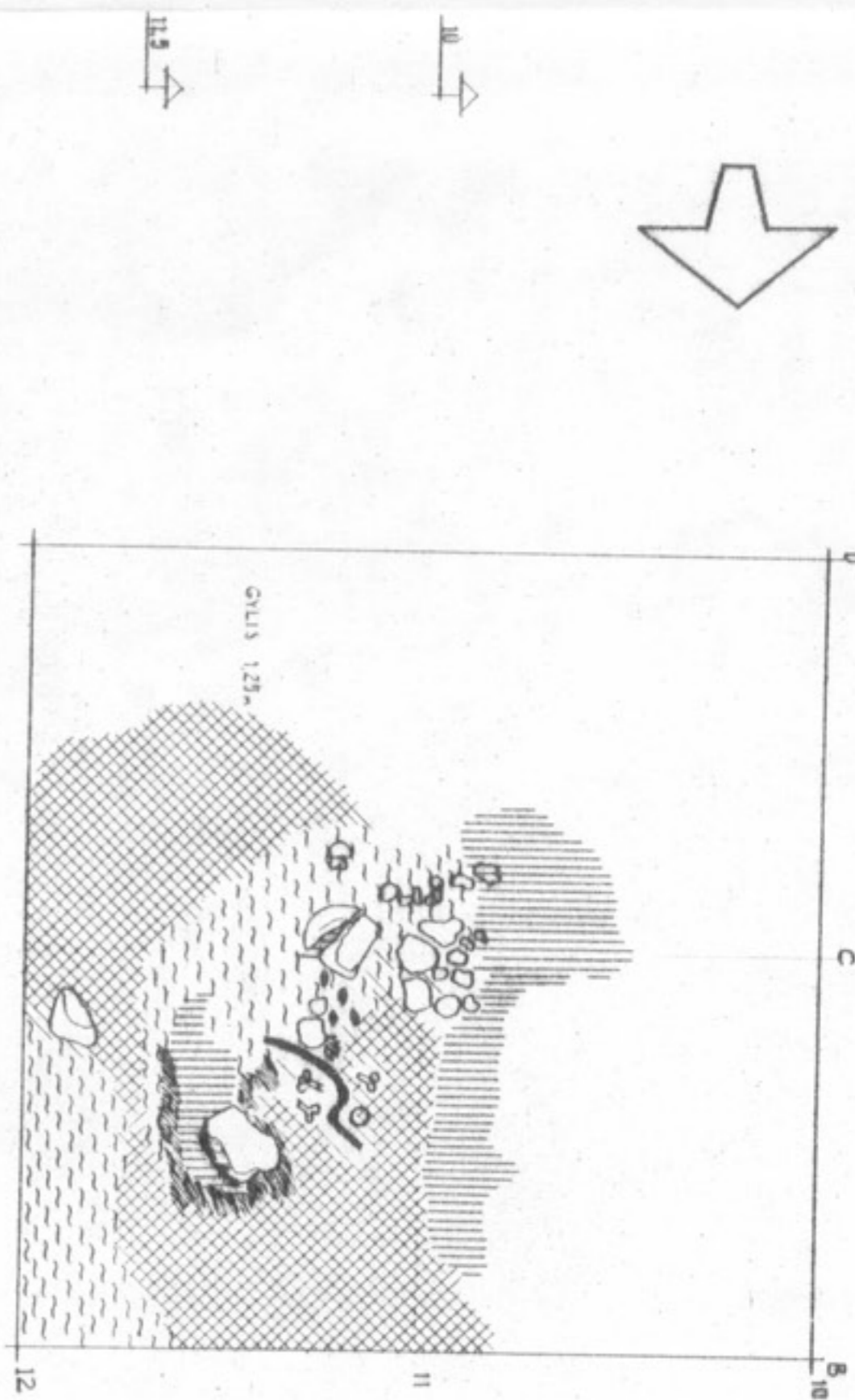
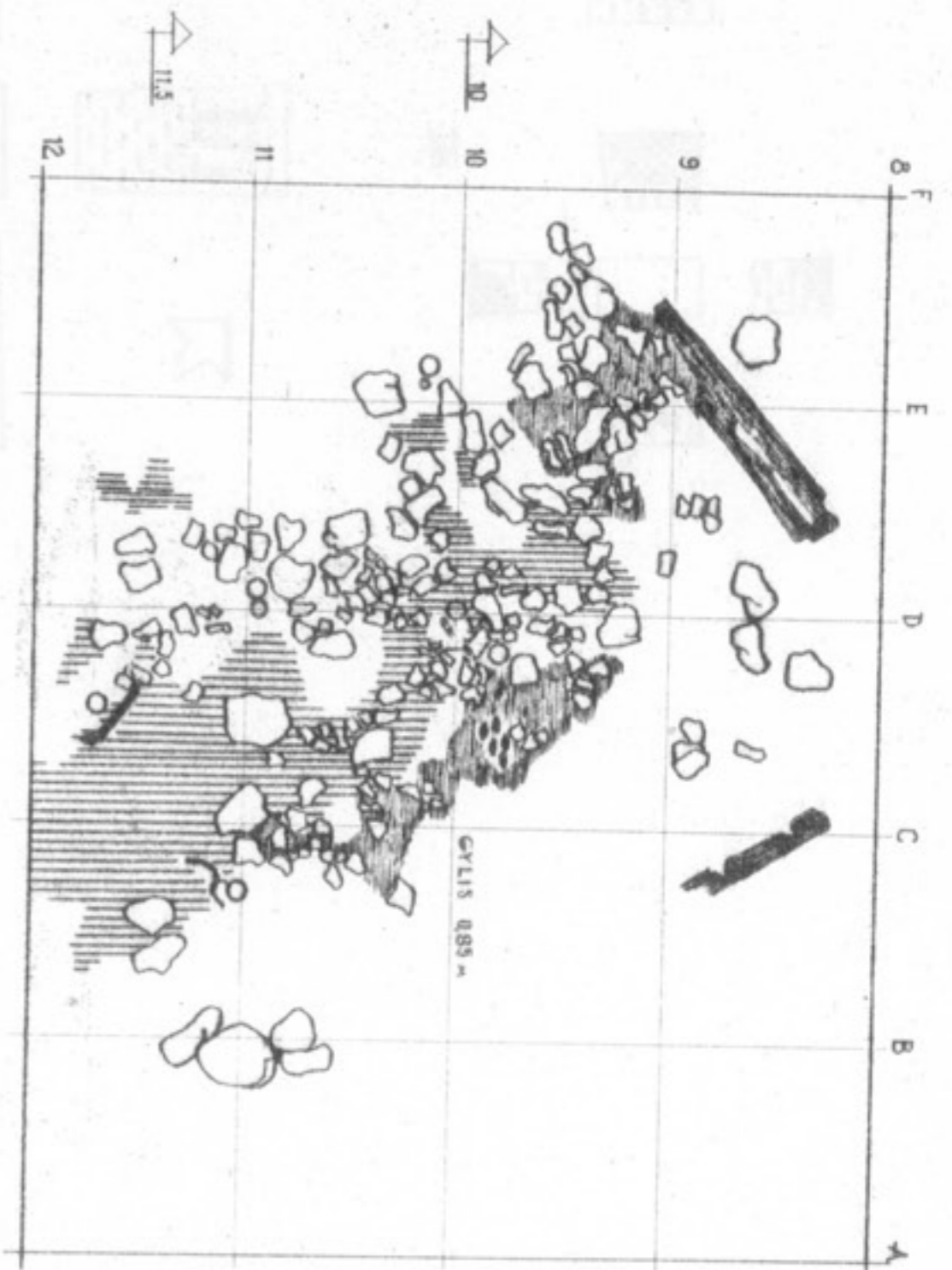
I K L M N O P R S

PICINĖ SIENA, KV. I

ŠIAURINĖ SIENA

MAIŠIAGALOS PILIAKALNIS
1972^m
III PLOTAS STULPADUOBĒS IR JŪ PIŪVIĀI

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9

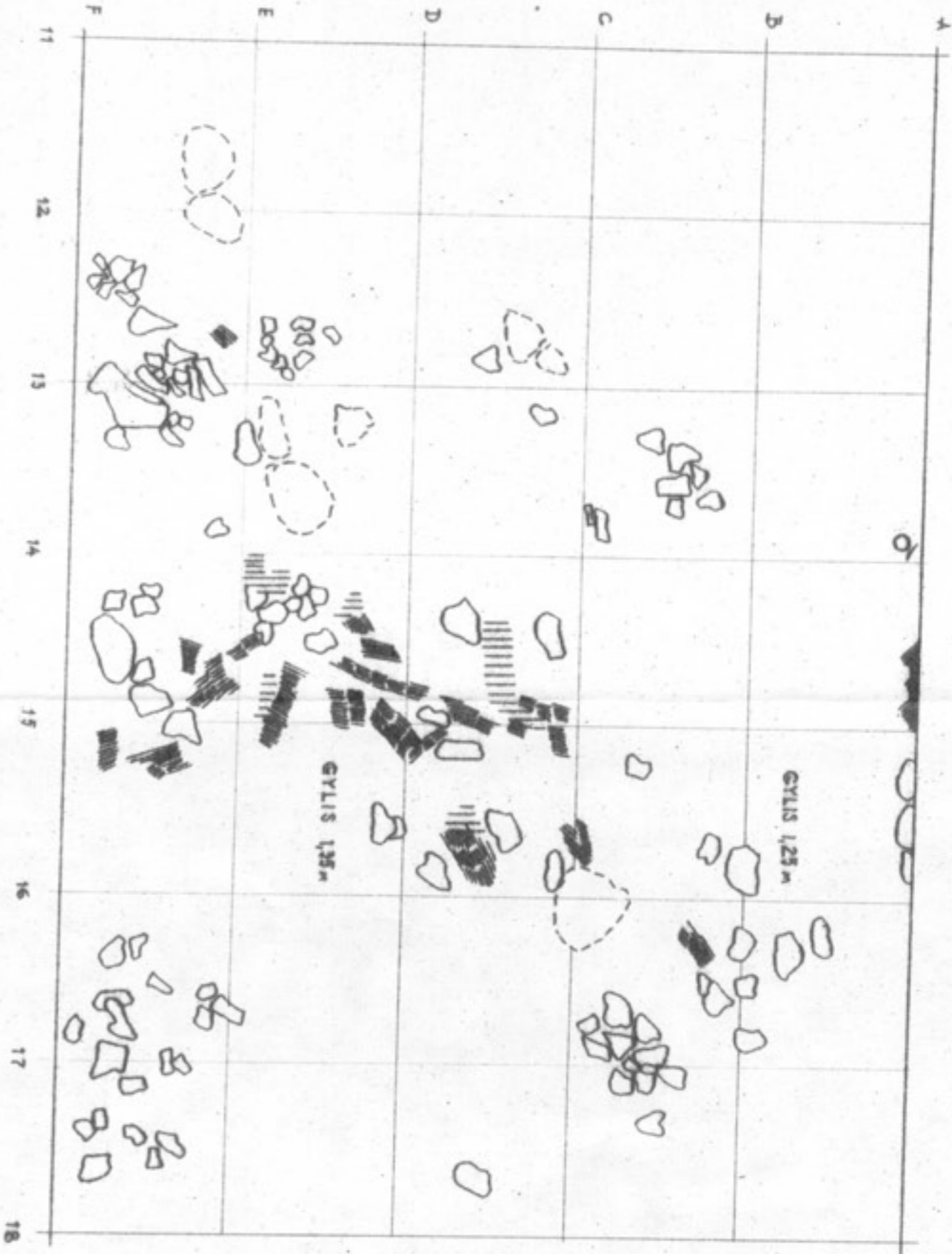
MAIŠĪGALDĒS PILIAKALMS
 III PLOTAS ŽĪDĪMYS

1972 m.

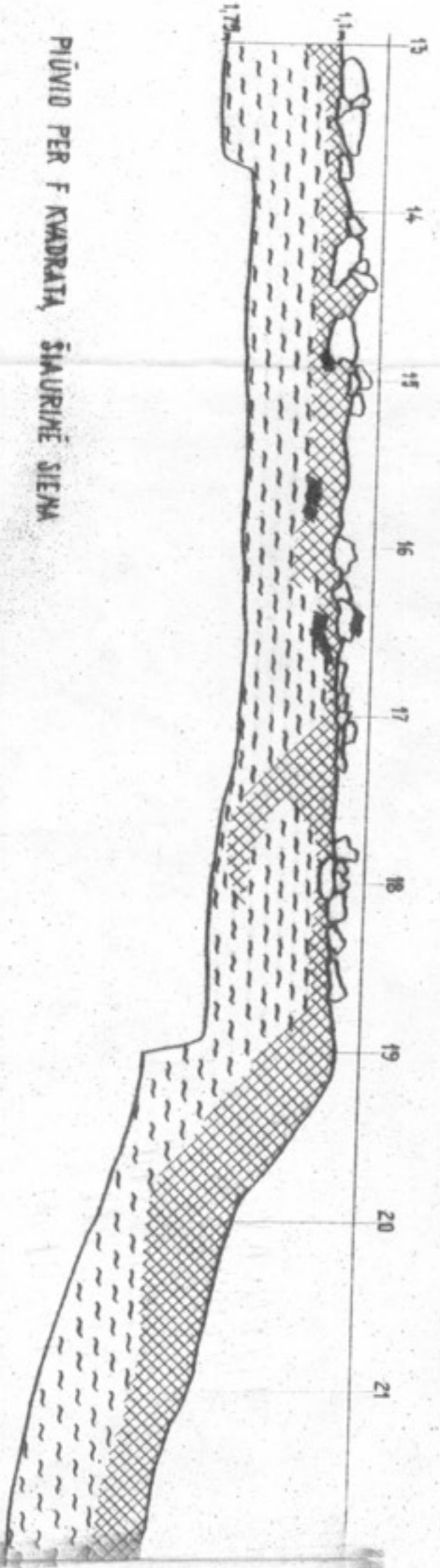
MAIŠIAGALOS PILIAKALNIS

III PLOTAS

1972

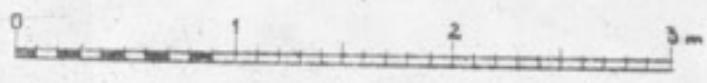

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

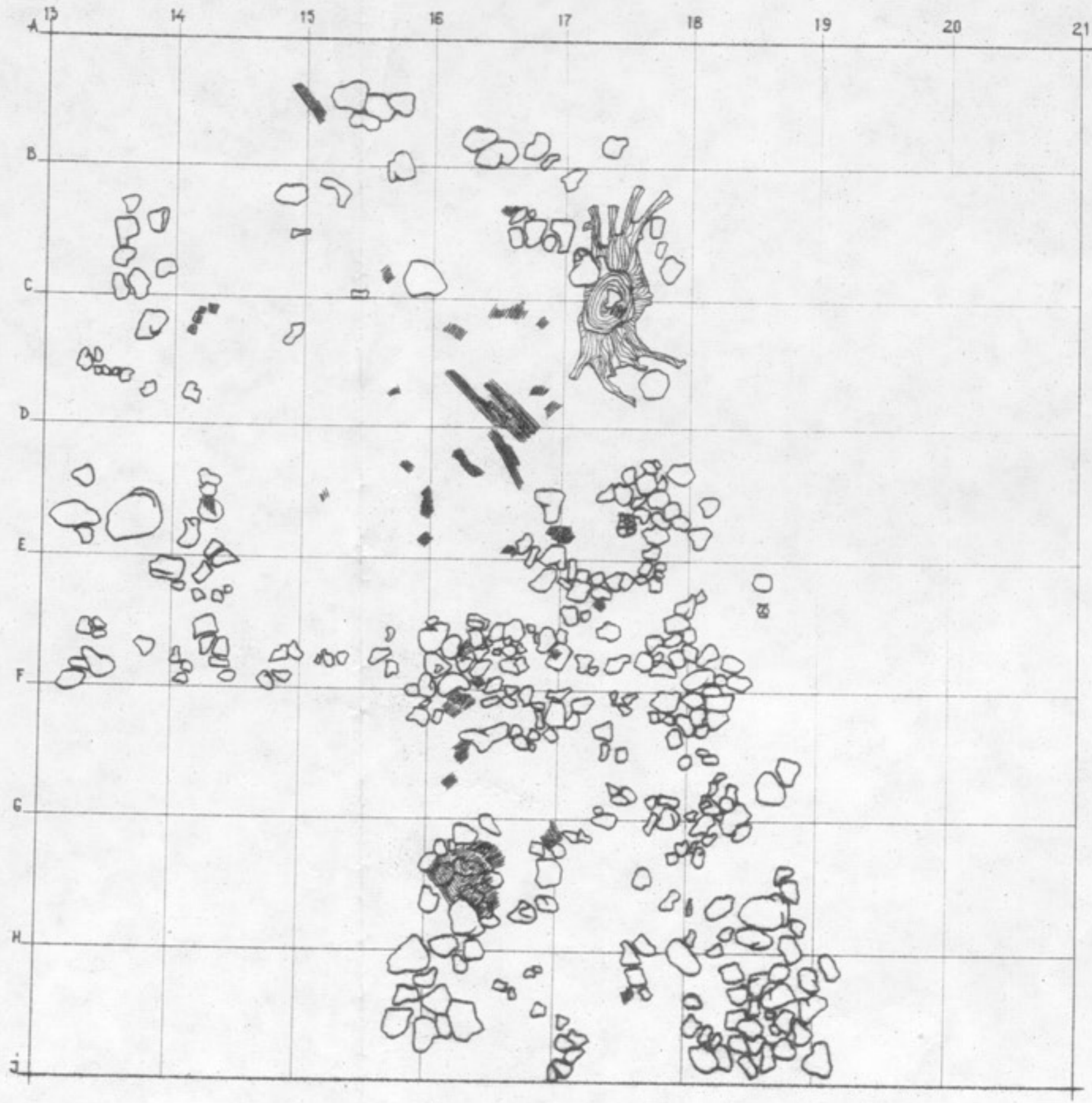

PIŪVID PER F KADRATŲ ŠIAURINĖ SIENA

MAIŠIAGALOS PILIAKALNIS
 III PLOTAS 1972 m.

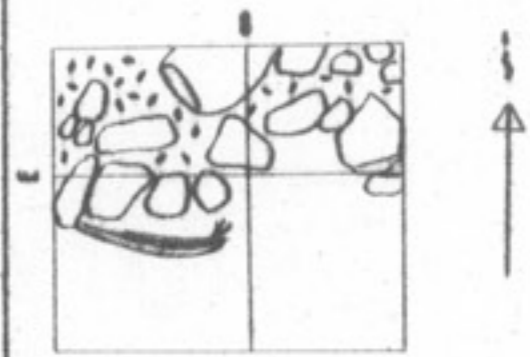
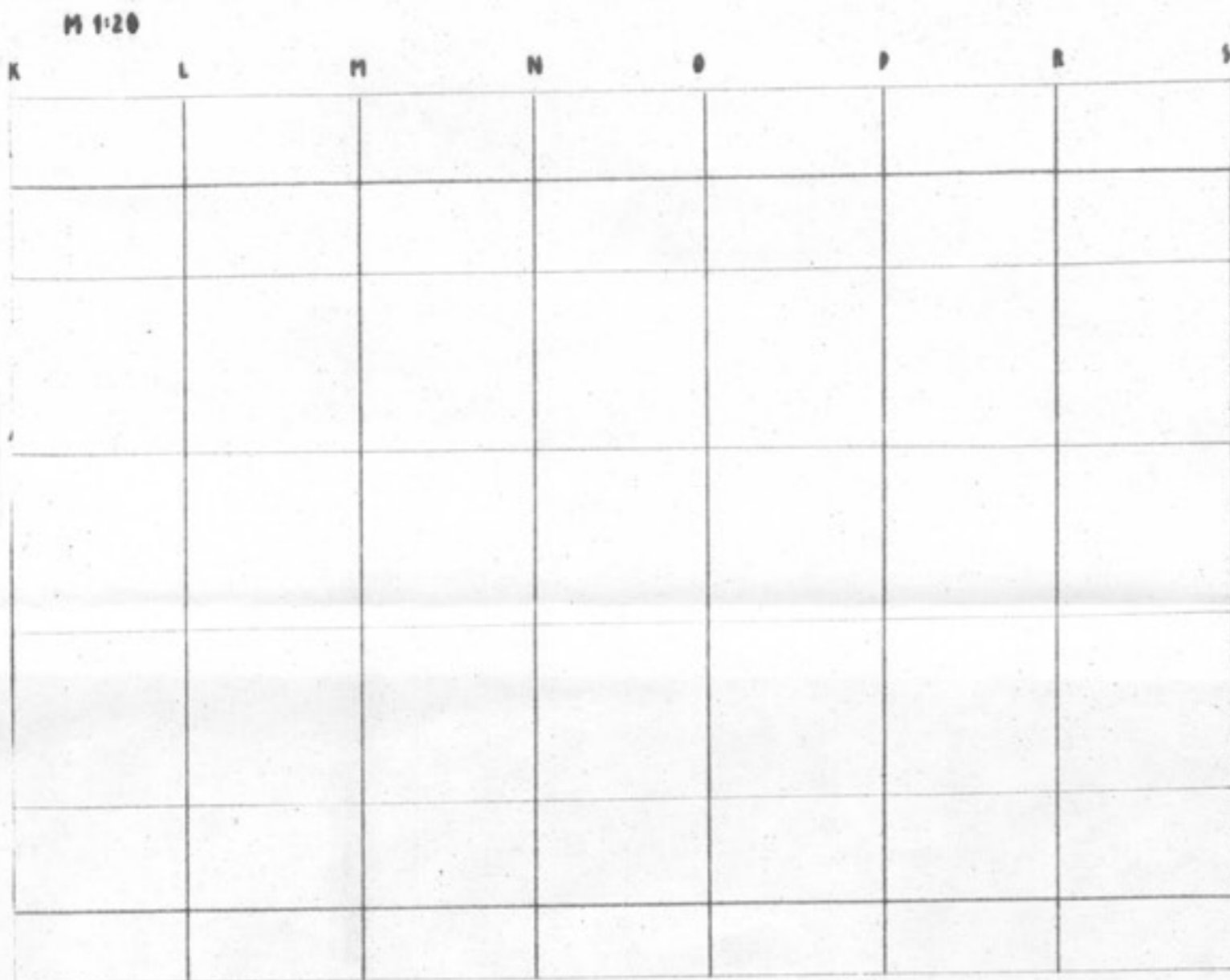

- 1
- 2
- 3
- 4

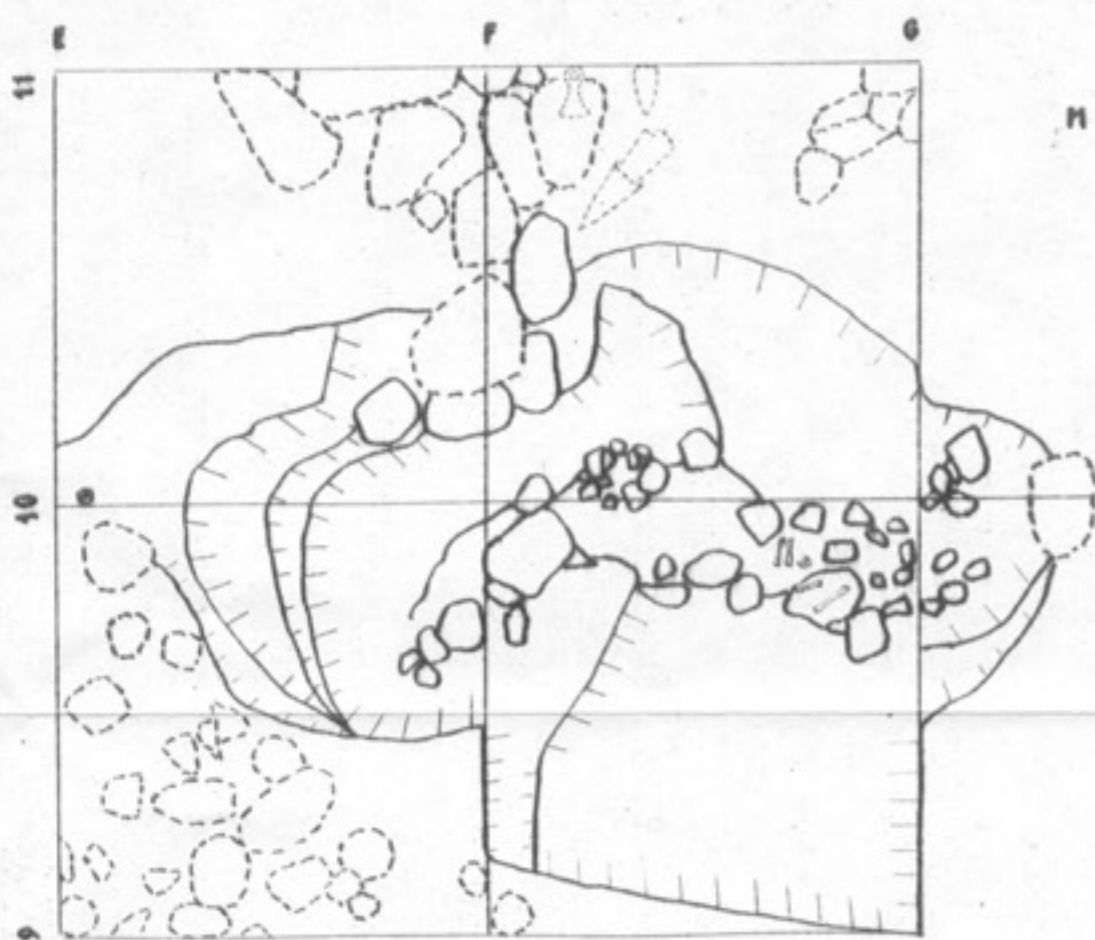

MAIŠIAGALOS PILIAKALNIS, 1971 M.

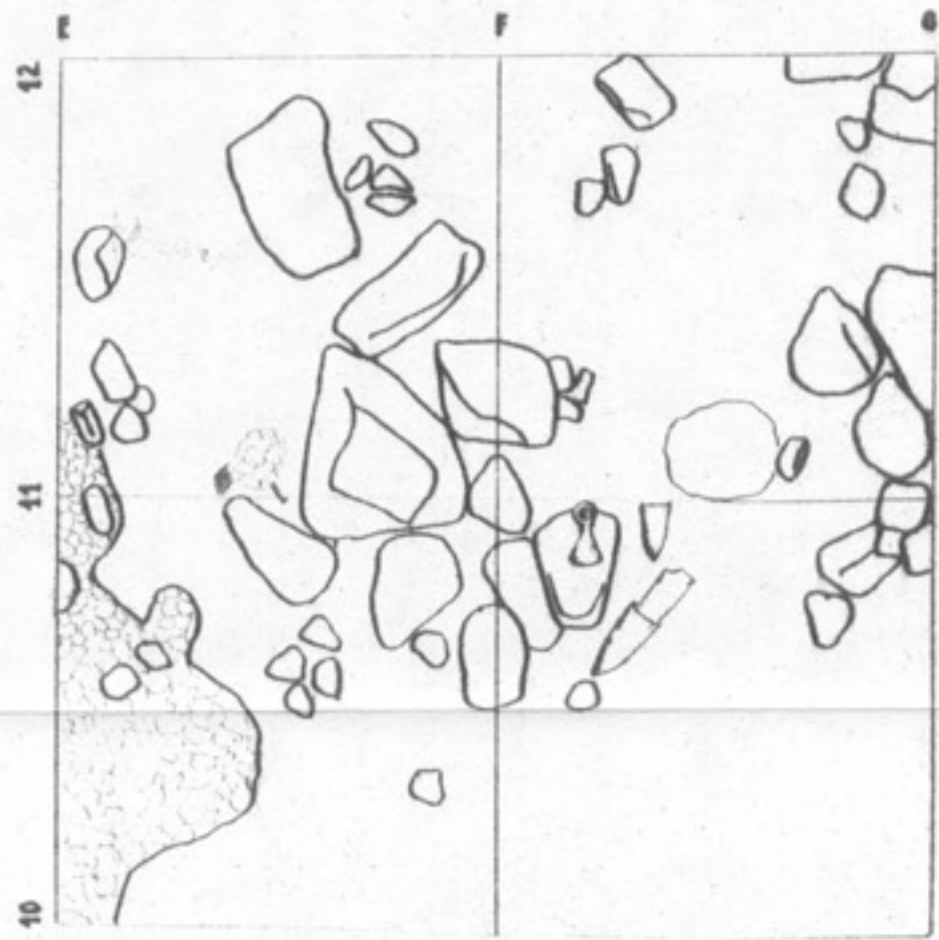
AIKŠTELĖ PLOTAS III

M 1:10

M 1:10

GYLIS 60 cm

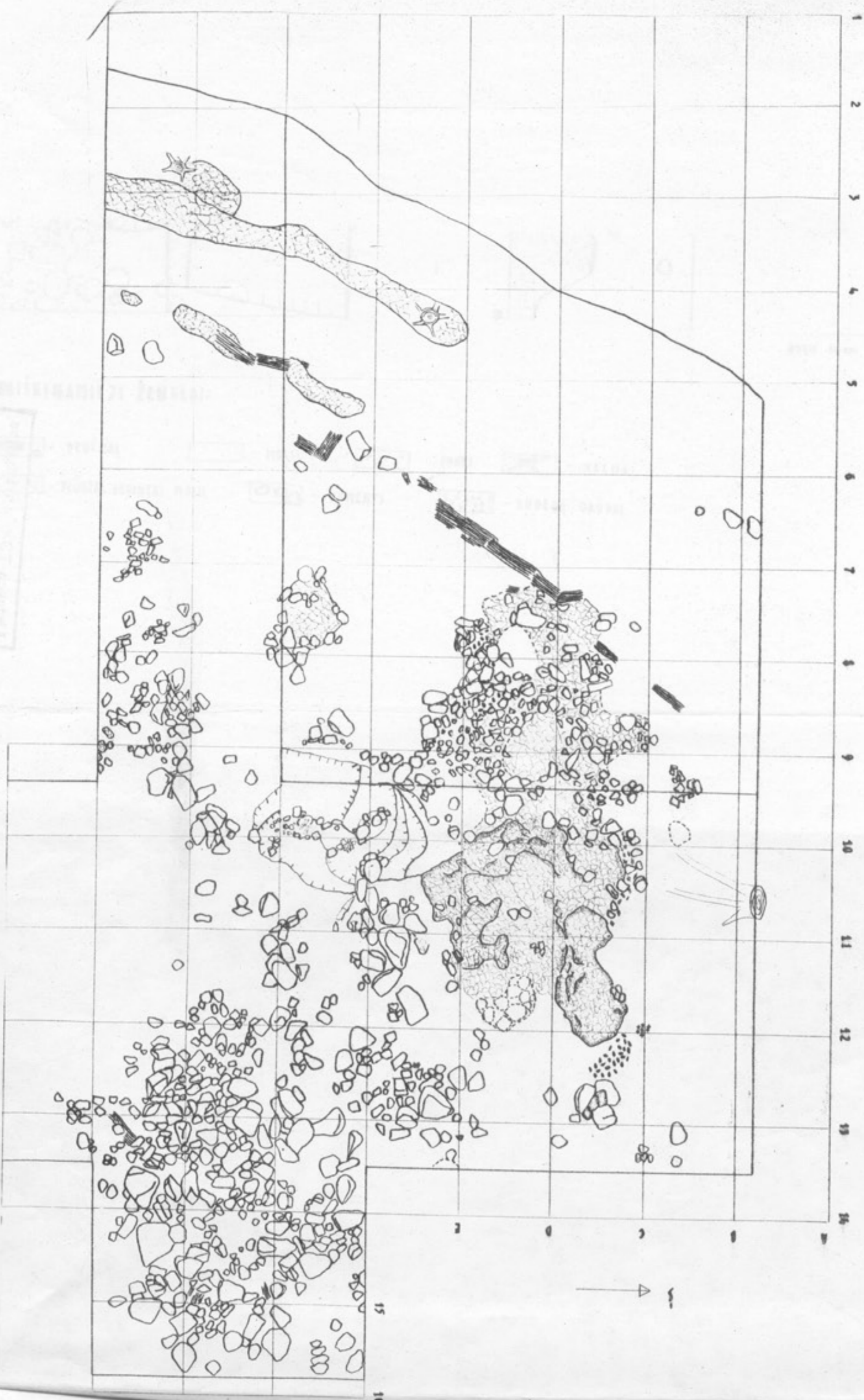
PAAIŠKINAMIEJI ŽENKLAI:

- DEGĖSIAI	- MOLIS	- ŠUKĖS	- KELMAI
- PLŪKTAS DEGINTAS MOLIS	- AKMENYS	- SUDEGĘ GRŪDAI	

Plotas III 1971 m.

LAISVŲ NUPYKŲ SKAIČIAI:

sk.	15	1x
0		
1		
2		
3		
4		
5		
6		

1971 m. rugpjūtis
15.08.1971
15.08.1971
15.08.1971

SUTARTINIUS ŽENKLUS ŽIŪR. 1 SEKANTŲ PLANTA